



37. SGD

LJUBLJANAFESTIVAL.SI



Mestna občina
Ljubljana



SAVA
ZAVAROVALNICA



MEDNARODNI MUZIKOLOŠKI SIMPOZIJ
INTERNATIONAL MUSICOLOGICAL SYMPOSIUM

GLASBENA KRITIKA – NEKOČ IN DANES *MUSIC CRITICISM – YESTERDAY AND TODAY*

23. in 24. marec 2023
23 and 24 March 2023

Dvorana Julija Betetta, Akademija za glasbo, Viteška dvorana,
Križanke / *The Julij Betetto Hall, Academy of Music, Knight's Hall,*
Križanke, Ljubljana

Program finančno omogočata / *The programme is supported by:*

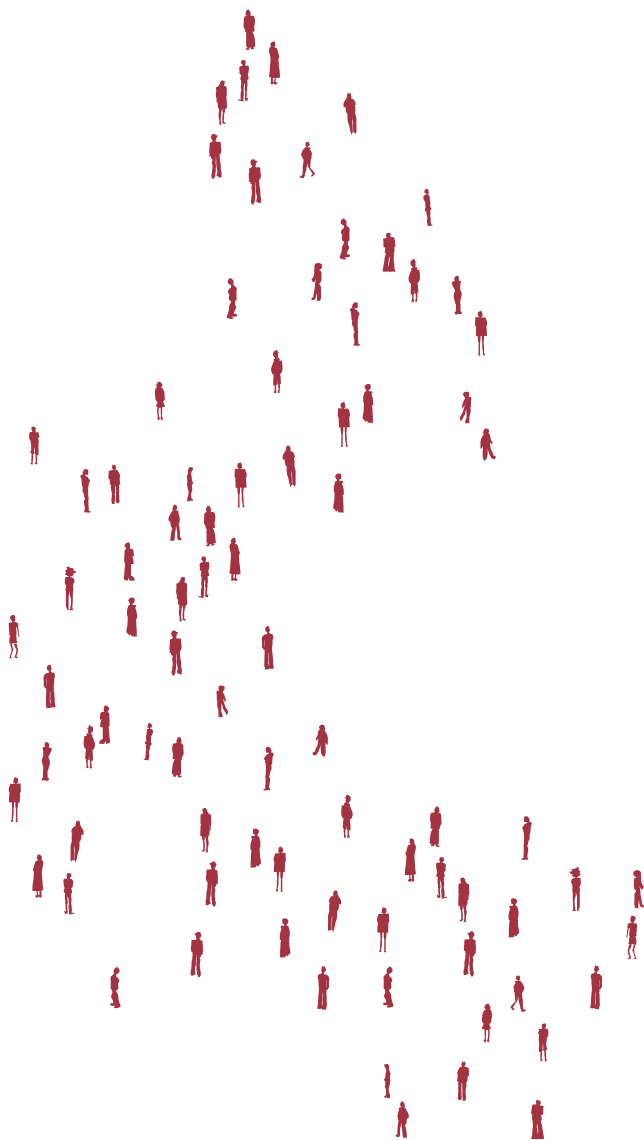


Mestna občina
Ljubljana



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The Ljubljana Festival was founded by the City of Ljubljana.



37. SLOVENSKI GLASBENI DNEVI
37th SLOVENIAN MUSIC DAYS

GLASBENA KRITIKA –
NEKOČ IN DANES
MUSIC CRITICISM –
YESTERDAY AND TODAY

Program in izvlečki
Programme and Abstracts

Vodja muzikološkega simpozija
Head of the Musicological Symposium

Jernej Weiss

Odprto za javnost / *Open to the public*

PROGRAM / PROGRAMME

Sreda, 22. marec / Wednesday, 22 March

Dvorana Slavka Osterca, Slovenska filharmonija
Slavko Osterc Hall, Slovenian Philharmonic

18.30 / 6.30 pm

LJILJANA DUBLJEVIĆ-VOJKIĆ: ANITA MEZE

Slovenski glasbeni dnevi v poklon zasl. prof. dr. Primožu Kuretu (1935–2022) / Slovenian Music Days in honour of the Emeritus Professor Primož Kuret (1935–2022)

Pogovor in predstavitev knjige / *Pre-concert talk and representation of the publication*

Prevod / translation: **Primož Kuret**

Moderira / moderates: **Darja Koter**

Gostje / Guests: **Ljiljana Dubljević-Vojkić, Tina Bohak Adam, Slavko Savinšek**

Četrtek, 23. marec / Thursday, 23 March

Dvorana Julija Betetta, Akademija za glasbo
The Julij Betetto Hall, Academy of Music

8.30 / 8.30 am

Pozdravna nagovora / *Welcome speeches:*

Karolina Šantl Zupan (Prodekanja za znanstveno in raziskovalno umetniško dejavnost / *Vice-dean for scientific and research-artistic activity of Academy of Music in Ljubljana*)

Jernej Weiss (Vodja muzikološkega simpozija / *Head of the Musicological Symposium*)

8.45–10.00 / 8.45–10.00 am

Vabljeni predavanja / *Keynote lectures:*

Alex Ross (New York): Kritika klasične glasbe: ameriška perspektiva / *Classical Music Criticism: An American Perspective*

Susanne Kogler (Gradec / Graz): Inovacije, umetnost, družba in življenje: razmišljanja o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti glasbene kritike / *Innovation, Art, Society, and Life: Deliberations on Music Criticism's Past, Presence and Future*

Viteška dvorana Križank / Knights' Hall, Križanke

11.00–11.50 / 11.00–11.50 am

Vodja / *Chairman:* **Helmut Loos**

Hartmut Krones (Dunaj / Vienna): Hugo Wolf kot glasbeni kritik v »prepirljivem« Dunaju osemdesetih let 19. stoletja / *Hugo Wolf als Musikkritiker im »streitbaren« Wien der 1880er Jahre*

Bianca Schumann (Dunaj / Vienna): »Katoliška« programska glasba? Osredotočenost dunajskega tiska na religioznost Franza Liszta (1855–1900) / »Katholische« Programmmusik? Franz Liszts Religiosität im Fokus der Wiener Presse (1855–1900)

11.50–12.40 / 11.50–12.40 am

Vodja / Chairman: **Luba Kyanovska**

Helmut Loos (Leipzig): Glasba napredka in prihodnosti. O izvoru silovitega tiskovnega spora v drugi polovici 19. stoletja *Musik des Fortschritts und der Zukunft. Zu den Wurzeln einer heftigen Pressefehde in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts*

Stefan Keym (Leipzig): Primerjava umetniških in političnih vidikov glasbene kritike – o obravnavi »tujih« orkestrskih del v leipziškem glasbenem časopisu 19. stoletja / *Künstlerische vs. politische Aspekte von Musikkritik – Zur Rezeption »ausländischer« Orchesterwerke in der Leipziger Musikpresse des 19. Jahrhunderts*

14.30–15.45 / 2.30–3.45 pm

Vodja / Chairman: **Susanne Kogler**

Lucija Konfic (Zagreb): Glasba v karloškem tisku 19. stoletja *Music in Karlovac Press in the 19th century*

Jelena Sviben (Gradec / Graz): Adorno kot paradigma? Primer glasbene kritike na Hrvaškem / *Adorno as a Paradigm? The Case of Music Criticism in Croatia*

Ivana Perković / Andjelka Zečević (Beograd / Belgrade): Duhovni koncerti med letoma 1918 in 1941 skozi oči srbske glasbene kritike: kako lahko analiza NLP razširi naš muzikološki diskurz? *Spiritual Concerts Between 1918 and 1941 Through the Eyes of Serbian Music Criticism: How can NLP Analysis Broaden our Musicological Discourse?*

15.45–16.35 / 3.45–4.35 pm

Vodja / Chairman: **Wolfgang Marx**

Viktor Velek (Ostrava): Emil Břetislav Lvovský ali kdo je bil najostrejši živeči kritik, ki je kritiziral glasbo Antonína Dvořáka? *Emil Břetislav Lvovský or Who was the sharpest living critic that criticised the music of Antonín Dvořák?*

Niall O'Loughlin (Loughborough): Glasbena kritika s pozitivnim namenom: William Glock in promocija treh skladateljev *Putting Music Criticism to Positive Purpose: William Glock's Promotion of Three Composers*

16.50–17.40 / 4.50–5.40 pm

Vodja / Chairman: **Stefan Keym**

Wolfgang Marx (Dublin): Irski glasbeni kritiki pred digitalno revolucijo in po njej / *Irish Music Critics Before and After the Digital Revolution*

Luba Kyanovska / Lidiya Melnyk (Lvov / Lviv): Glasbeno novinarstvo v primerjavi z glasbeno kritiko v današnjem času: med preživetjem in razvojem? / *Music journalism vs. music criticism today: surviving or thriving?*

Petek, 24. marec / Friday, 24 March

Viteška dvorana Križank / *Knights' Hall, Križanke*

9.00–10.15 / 9.00–10.15 am

Vodja / *Chairman*: **Jernej Weiss**

Jonatan Vinkler (Koper): (Glasbena) kritika kot žanr / *(Music) Criticism as Genre*

Darja Koter (Ljubljana): Lucijan Marija Škerjanc – kritik časopisa *Jutro* od leta 1927 do 1942 / *Lucijan Marija Škerjanc - Critic of the Newspaper Jutro from 1927 to 1942*

Luisa Antoni (Trst / Trieste): Slovenska glasbena kritika ob štirih uprizoritvah Kogojeve opere *Črne maske* / *Slovenian music criticism for four performances of Kogoj's opera The Black Mask*

10.15–11.10 / 10.15–11.10 am

Vodja / *Chairman*: **Luisa Antoni**

Jernej Weiss (Ljubljana-Maribor): »Kritika kritike«: Poizkus določitve »ustreznejših« družbeno-političnih smernic v glasbeni kritiki po drugi svetovni vojni na Slovenskem / *»The Criticism of Criticism«: An Attempt to Outline More Appropriate Sociopolitical Guidelines in Post-World War II Slovenian Music Criticism*

Tjaša Ribizel Popič (Ljubljana): Prvi desetletji Simfoničnih matinej Glasbene mladine Slovenije / *Symphonic Matinees of Jeunes-ses Musicales Slovenia: The First Two Decades*

Borut Smrekar (Celje): Kaj se dogaja z glasbeno kritiko? / *What is happening with music criticism?*

11.30–12.30 / 11.30–12.30 pm

Vodja / *Chairman*: **Tjaša Ribizel Popič**

Okrogla miza / *Round table*: Kritika umetnostne glasbe v Sloveniji: danes, jutri / *Classical music criticism in Slovenia: today, tomorrow*

15.00–16.30 / 3.00–4.30 pm

Vodja / *Chairman*: **Leon Stefanija**

Okrogla miza in predstavitev novih monografskih publikacij *A round table and presentation of the new monographic publications: Zakaj ženske v glasbi? / Why Women in Music?*

Gostje / *Guests*: **Alma Bejtullahu, Iva Nenić, Lana Pačuka Šehovič, Jelka Vukobratović, Mojca Piškor, Elfriede Reissing**

16.30 / 4.30 pm

Vodja / *Chairman*: **Maia Juvanc**

Predstavitev monografije ob 70. obletnici Festivala Ljubljana (1953–2022) / *The presentation of monograph on the 70th anniversary of the Ljubljana Festival (1953–2022)*

IZVLEČKI / ABSTRACTS

Sreda, 22. marec / Wednesday, 22 March
18.30 / 6.30 pm

Ljiljana Dubljević-Vojkić: Anita Meze

Slovenski glasbeni dnevi v poklon zasl. prof. dr. Primožu Kuretu (1935–2022) / Slovenian Music Days in honour of the Emeritus Professor Primož Kuret (1935–2022)

Pogovor in predstavitev knjige / *Pre-concert talk and representation of the publication*

Prevod / translation: **Primož Kuret**

Moderira / moderates: **Darja Koter**

Gostje / Guests: **Ljiljana Dubljević-Vojkić, Tina Bohak Adam, Slavko Savinšek**

Srbska muzikologinja Ljiljana Dubljević-Vojkić se je posvetila raziskovanju življenja in dela slovenske operne in koncertne pevke Anite Meze (1913–1980), po rodu Tržačanke, ki doslej še ni doživela poglobljene znanstvene obravnave. Njena umetniška pot se je začela v Ljubljani med obema svetovnjima vojnama, nato pa nadaljevala v Beogradu ter na gostovanjih po imenitnih evropskih odrih. Delo je za slovenske bralce priredil in prevedel dr. Primož Kuret, izdala pa Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Knjiga je uvrščena v tematski sklop Glasba po letu 1918, uredila jo je dr. Darja Koter. Monografija temelji na zapuščini Anite Meze, ki jo hrani njen nečak Gregor Savinšek, na arhivskem gradivu različnih beograjskih ustanov in zapisih v časopisih, avtorica pa je upoštevala tudi zvočne zapise fonotek Radia Beograd, Srbskega gledališkega muzeja in beograjske Fakultete za glasbo.

Dr. Primož Kuret je bil vse življenje ljubitelj operne umetnosti in proučevalec slovenskih opernih pevcev. Tako ni naključje, da se je v zadnjih letih svojega življenja odločil prevesti biografsko delo o Aniti Meze, ki je slovenski strokovni in laični javnosti skoraj neznana. To je hkrati Kuretovo zadnje strokovno delo, ki ga je tako kot svoje avtorske monografije pripravil skrbno in strokovno neoporečno.

The Serbian musicologist Ljiljana Dubljević-Vojkić has devoted herself to researching the life and work of the Slovenian opera and concert singer Anita Meze (1913-1980), a native of Trieste and a figure who had not previously been the subject of in-depth scholarly attention. Meze's artistic career began in Ljubljana in the interwar period, and continued in Belgrade and on tours of

major European stages. The work has been adapted and translated for Slovenian readers by Primož Kuret, and published by the Ljubljana University Press, Faculty of Arts. The book is listed in the thematic section Music after 1918, and edited by Darja Koter. The monograph is based on Anita Meze's legacy, which is kept by her nephew Gregor Savinšek, along with archival material from various Belgrade institutions, newspaper reports and, last but not least, sound recordings from Radio Belgrade, the Serbian Theatre Museum and the Belgrade Faculty of Music.

Primož Kuret was a lifelong opera lover, and a researcher of Slovenian opera singers. It is therefore no coincidence that in the last years of his life he decided to translate a biographical work about Anita Meze, who is almost unknown to the Slovenian professional and lay public. This was also Kuret's last professional work, which, like his own monographs, he prepared with care and professional integrity.



Četrtek, 23. marec / Thursday, 23 March
8.45–10.00 / 8.45–10.00 am

Alex Ross

Glasbeni kritik
Music Critic

Vabljeno predavanje / *Keynote lecture*

Kritika klasične glasbe: ameriška perspektiva

Tako kot pretežno povsod drugje, je v Združenih državah Amerike kritik klasične glasbe postal ogrožena vrsta. Po nekaterih ocenah se v državi z več kot tristo milijoni prebivalci s pisanjem o klasični glasbi v medijih za polni čas preživlja manj kot deset ljudi. Trenutno nič ne kaže na to, da se bo trend obrnil. Po drugi strani je muzikologija postala bolj odprta za javnost kot v zadnjih desetletjih in raziskovalci redno objavljajo prispevke v vodilnih publikacijah na honorarni osnovi. Prihodnost ameriške kritike je verjetno v spoju novinarskega in akademskega diskurza. Kljub temu je novinarska kritika stroka, za katero se je vredno boriti, če nič drugega zaradi tega, ker omogoča intelektualno neodvisnost.

Classical Music Criticism: An American Perspective

In the United States, as in most other places, the classical music critic is an endangered species. It would appear that fewer than ten people in a nation of more than three hundred million make their living writing full-time about classical music in the media. There is no reason to believe that the trend will be reversed. On the other hand, musicology is more public facing than it has been in recent decades, with scholars regularly contributing freelance to leading publications. The future of American criticism probably lies in a fusion of journalistic and scholarly discourses. Yet journalistic criticism is still a vocation worth fighting for, not least because of its potential for intellectual independence.



Susanne Kogler

Univerza Karla in Franca v Gradcu
Karl-Franzens-Universität Graz

Vabljeno predavanje / *Keynote lecture*

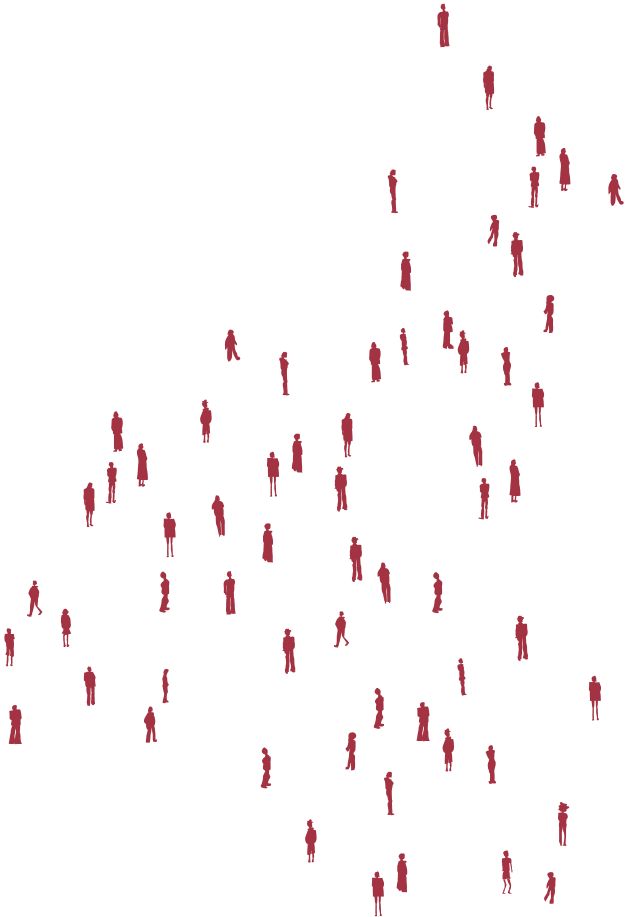
Inovacije, umetnost, družba in življenje: Razmišljanja o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti glasbene kritike

Že polemika med Giovannijem Mario Artusijem in Claudijem Monteverdijem, pa tudi *Querelles des anciens et des modernes* in estetske razprave v 19. in 20. stoletju kažejo, da so se kritiški spori o glasbi netili predvsem glede vprašanja umetniških inovacij. Sprva so bili vanje vpleteni večinoma teoretiki in skladatelji, v 19. in 20. stoletju pa so v ospredje stopili tudi filozofi, kot sta Friedrich Nietzsche in Theodor W. Adorno. Prav njuna pisna dela jasno kažejo, da razmišljanja o glasbi vedno izvirajo iz družbenih vrednot in določenih stališč, ne le do umetnosti, temveč tudi do življenja nasploh. Nevarnost ideološke uzurpacije glasbe in njene kritike je postala grozeče očitna v času totalitarnih režimov 20. stoletja. V današnjem času se zdi, da je glasbena kritika ogrožena iz različnih razlogov. Po eni strani ima sedanja preobrazba javnih medijev korenit vpliv na tradicionalne kulturne prakse; po drugi strani pa se zdi, da nihče več ne verjame, da naj bi se borili za »resnico« nekega estetskega stališča ali določene oblike umetnosti. Poleg tega je videti, da so kakovostne javne razprave na splošno v zatonu. Problematični položaj glasbene kritike torej očitno sovпада s širšo krizo kritičnega razmišljanja in zahodne kulture. S takim pogledom, ki predstavlja moje izhodišče, bom najprej osvetlila družbenopolitične razsežnosti, ki so neločljivo povezane z glasbeno kritiko, na podlagi zgodovinskih in aktualnih primerov. Nato bom razpravljala o tem, kakšno vlogo bi lahko imela glasbena kritika ter kakšne oblike bi lahko prevzela v današnjem času in v prihodnosti.

Innovation, Art, Society, and Life: Deliberations on Music Criticism's Past, Presence and Future

Already the controversy between Giovanni Maria Artusi and Claudio Monteverdi, as well as the Querelles des anciens et des modernes and the artistic debates in the 19th and 20th centuries, show that critical disputes concerning music dealt in particular with the question of innovation. Whereas at first mainly theoreticians and composers were involved, during the 19th and 20th centuries philosophers such as Friedrich Nietzsche or Theodor W. Adorno came to the fore. And it is their texts in particular that make clear that deliberations on music are always motivated by social values and certain attitudes not only towards art, but towards life in general. The danger of an ideological usurpation of music and its critique became clearly evident during the totalitarian regimes of

the 20th century. Today music criticism seems to be endangered for different reasons. On the one hand the ongoing transformation of public media deeply affects traditional cultural practices; on the other hand, nobody seems to be convinced any more to be obliged to fight for the "truth" of an aesthetic position or certain form of art. In addition, high quality public debates appear to be generally in decline. Thus, the problematic situation of music criticism seems to correspond with a broader crisis of critical thinking and Western culture. Taking this view as a point of departure, I will first illuminate the socio-political dimensions inherent in music criticism with the help of historical and topical examples. Second, I will discuss what role music criticism might play and which forms it might adopt in our time and in the future.



Četrtek, 23. marec / Thursday, 23 March
11.00–11.50 / 11.00–11.50 am

Hartmut Krones

Univerza za glasbo in uprizoritveno umetnost na Dunaju
Universität für Musik und darstellende Kunst Wien

Hugo Wolf kot glasbeni kritik v »prepirljivem« Dunaju osemdesetih let 19. stoletja

Hugo Wolf je bil od 20. januarja do 17. aprila 1887 dejaven kot glasbeni kritik v časniku rumenega tiska *Wiener Salonblatt – internationale Gesellschaftsrevue* (Dunajski salonski list – mednarodna družbena revija), ki je začel izhajati v sezoni 1869/70. Skupno je napisal 112 prispevkov, s katerimi je posegel v razgreto dunajsko »glasbeno razdeljeno pokrajino«: pogosto se je odprto postavil na stran tako imenovane »nove nemške šole«, ki se je zbirala okrog Richarda Wagnerja in Franza Liszta, tako imenovane »klasiciste«, kot je bil (predvsem) Johannes Brahms, pa je izrazilo zavračal. V številnih kritikah, ki so bile pogosto pretirano sarkastične, se je posmehoval skladbam, ki so bile po njegovem mnenju nedomiselnine in dolgočasne, druga dela pa je s slavnostnim izrazjem koval v zvezde. Članek ponuja pregled nad Wolfovo estetiko, ki se razkriva v kritikah, pa tudi njegovim mnenjem in učinkom njegovih pogledov na časniško pokrajino avstrijske metropole ob Donavi.

Hugo Wolf als Musikkritiker im »streitbaren« Wien der 1880er Jahre

In der Zeit vom 20. Jänner bis 17. April 1887 war Hugo Wolf als Musikkritiker der 1869/70 gegründeten Boulevardzeitung Wiener Salonblatt – internationale Gesellschaftsrevue tätig. Mit insgesamt 112 Beiträgen griff er in die aufgeheizte »musikalische Parteienlandschaft« Wiens ein, wobei er offen Partei für die sogenannten »Neudeutschen« um Richard Wagner und Franz Liszt ergriff, die sogenannten »Klassizisten« wie (vor allem) Johannes Brahms aber deutlich ablehnte. Mit oft überaus sarkastischen Rezensionen schmähte er seiner Meinung nach einfallslose und langweilige Kompositionen, während er andere Werke mit hymnischen Worten in den Himmel hob. Das Referat gibt sowohl einen Überblick über Wolfs sich hier offenbarende Ästhetik als auch über die Stellung und Bedeutung dieser Ansichten in der Zeitungslandschaft der österreichischen Donaumetropole.

Bianca Schumann

Univerza na Dunaju
Universität Wien

»Katoliška« programska glasba? Osredotočenost dunajskega tiska na religioznost Franza Liszta (1855–1900)

Skoraj ni bilo razprave, ki bi v 19. stoletju bolj razdelila dunajsko javnost, zainteresirano za glasbo, kot je bila tista, ki se je vrtela okrog estetske vrednosti simfonične programske glasbe. Glavno prizorišče omenjenega spora je bil dunajski tisk. V številnih časopisih je množica kritikov pogosto polemično razpravljala o tej glasbeni zvrsti, ki se je uveljavila zlasti v petdesetih letih 19. stoletja. V argumentih svojih kritik, ki so jih pisali po uprizoritvah programskih del, se niso omejevali le na oceno glasbenih struktur, temveč so obravnavali tudi estetsko vrednost osrednjih umetniških glasbenih oblik in umetniške sposobnosti skladateljev. Razprave so se tako vrtele okrog avtorjev del, zato so bili pogosto pomembni tudi vidiki, kot sta bila nacionalna identiteta in versko prepričanje.

Pri nobenem od skladateljev pa ni bilo pri obravnavi njegove programske glasbe toliko poudarka namenjenega avtorjevi religioznosti kot pri Lisztu. To je bilo verjetno povezano z Lisztovim osebnim odnosom do krščanske vere in z vsebinsko usmeritvijo nekaterih njegovih simfoničnih programov. Povezave z versko tematiko so v nekaterih skladbah zaradi takratne programske izbire vidnejše, kot na primer v *Bitki Hunov* ali *Simfoniji Dante*, drugod pa so subtilnejše, na primer v Preludijih. Tematska usmerjenost teh programov je glasbenemu časopisu ponujala plodna tla za prikaz tovrstnih Lisztovih del kot osebnega izraza njegovih verskih prepričanj in lastne teološke misije; tako so utemeljili, da taka dela ne morejo biti glasbeno estetska, saj gre za glasbo, ki je »blizu bogu«.

Z uporabo ustreznih primerov bom prikazala, kako so nekateri kritiki določena Lisztova dela utemeljevali predvsem na podlagi njegove religioznosti, ga predstavljali kot slavnega skladatelja, ki je tudi vzoren kristjan, in tako poskušali širiti katoliško vero kot »vero usmiljenja«.

»Katholische« Programmmusik? Franz Liszts Religiosität im Fokus der Wiener Presse (1855–1900)

Kaum eine andere Debatte polarisierte die musikinteressierte Öffentlichkeit Wiens im 19. Jahrhundert in einem solchen Maße wie jene, die um den ästhetischen Stellenwert von symphonischer Programmmusik kreiste. Der Hauptschauplatz dieses Disputes war die Wiener Presse. So waren es die zahlreichen Zeitungen,

in denen eine Vielzahl an Kritikern in nicht selten polemischem Ton über dieses sich vor allem in den 1850er Jahren etablierende Musikgenre diskutierten. Die jeweils nach einer Aufführung eines programmatischen Werkes verfassten Werkbesprechungen beschränkten sich in ihren Argumentationen dabei nicht allein auf die Beurteilung der musikalischen Faktur. Sowohl Fragen nach der ästhetischen Wertigkeit der zentralen musikalischen Gattungen als auch die grundsätzliche künstlerische Befähigung der rezipierten Komponisten waren dort Thema. Im Rahmen dieser autorbezogenen Erörterungen spielten auch Aspekte wie nationale Identität oder religiöse Gesinnung oft eine signifikante Rolle.

Die Religiosität keines anderen Komponisten stand im Zuge der Rezeption von dessen Programmmusik dermaßen im Brennpunkt des Interesses wie Liszts. Dies hängt sowohl mit Liszts persönlicher Haltung gegenüber der christlichen Religion als auch mit der inhaltlichen Ausrichtung einiger seiner symphonischen Programme zusammen. So tritt in manchen Kompositionen der Bezug zu religiöser Thematik aufgrund der jeweiligen Programmwahl wie in der Hunnenschlacht oder auch der DanteSymphonie, offenkundiger, in anderen wie in Les Préludes, subtiler zutage. Die thematische Ausrichtung dieser Programme bot der musikalischen Presselandschaft einen reichhaltigen Nährboden, um die entsprechenden Werke als Liszts individuellen Ausdruck seiner religiösen Gesinnung sowie seiner persönlichen theologischen Mission zu inszenieren und sie auf diesem Wege als »gottnahe« Musik außermusikästhetisch zu legitimieren.

Anhand einschlägiger Beispiele werde ich demonstrieren, wie einige Kritiker es unternahmen, ausgewählte Werke Liszts unter zentraler Miteinbeziehung seiner Religiosität zu legitimieren und in diesem Zuge den katholischen Glauben mittels des berühmten und als vorbildlich christlich angepriesenen Komponisten als »Religion der Gnade« zu propagieren.



Četrtek, 23. marec / Thursday, 23 March

11.50–12.40 / 11.50–12.40 am

Helmut Loos

Univerza v Leipzigu

Universität Leipzig

Glasba napredka in prihodnosti. O izvoru silovitega tiskovnega spora v drugi polovici 19. stoletja

»Glasba prihodnosti« je bil udaren izraz, ki se je pojavil sredi 19. stoletja in s katerim so želeli v takratnem glasbenem sporu zaznamovati tabor »nove nemške šole«, dokler ga ta ni pozitivno sprejela in prevzela. Richard Wagner je podžgal razpravo s spisom *Umetnina prihodnosti* (1850) in jo nato še bolj razvnel z odprtim pismom z naslovom *Glasba prihodnosti* (1861). Čeprav je Wagner v razmišljanjih sledil Ludwigu Feuerbachu, čigar vodstvu se je podvrgel »brez kritičnega razmisleka«, je bila celotna razprava pravzaprav v družbi širše zasidrana kot spor o usmeritvi vodstva novega srednjega sloja. Judovsko-krščanska tradicija in ateistično moderno gibanje sta predstavljala dva temeljno nasprotna tabora, ki sta z vsemi vmesnimi odenki zaznamovala tudi glasbeno zgodovino.

Musik des Fortschritts und der Zukunft. Zu den Wurzeln einer heftigen Pressefehde in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts

»Zukunftsmusik« lautete ein Schlagwort, das Mitte des 19. Jahrhunderts auftauchte und das Lager der »Neudeutschen« im musikalischen Parteienstreit brandmarken sollte, bis es positiv von diesen adaptiert wurde. Richard Wagner hat die Auseinandersetzung mit seiner Schrift *Das Kunstwerk der Zukunft* (1850) angeheizt und mit einem offenen Brief *Zukunftsmusik* (1861) weiter befeuert. Waren seine Überlegungen bereits von Ludwig Feuerbach angeregt, dessen Führung er sich »ohne kritische Überlegung« hingeeben hatte, so erweist sich die gesamte, breite Diskussion als gesellschaftlich im Richtungsstreit der neuen bürgerlichen Führungsschicht verortet. Jüdisch-christliche Tradition und atheistische Moderne bildeten zwei grundlegend oppositionelle Richtungen, die sich mit all ihren Zwischentönen auch in der Musikgeschichte spiegeln.

Stefan Keym

Univerza v Leipzigu
Universität Leipzig

Primerjava umetniških in političnih vidikov glasbene kritike – o obravnavi »tujih« orkestrskih del v leipziškem glasbenem časopisju 19. stoletja

Glasbene kritike so v raziskavah dolgo obravnavali kot gole estetske ocene, saj so veljale za kazalnike umetniško-estetskih izraznih načinov, različnih okusov in vrednot. Hkrati pa so bili (in so še vedno) opisi in presoje, ki jih najdemo v takih, pogosto na hitro spisanih besedilih, marsikdaj (zavedno ali nezavedno) politično obarvani. V času, ko je bil nacionalizem na vrhuncu, je imelo poreklo skladateljev in glasbenikov v koncertnih programih velik pomen za lokalni tisk: glasbene strukture in veččine interpretiranja so preučevali skozi »nacionalno prizmo«, ki so jo pogosto oblikovala bolj politično kot umetniško obarvana pričakovanja.

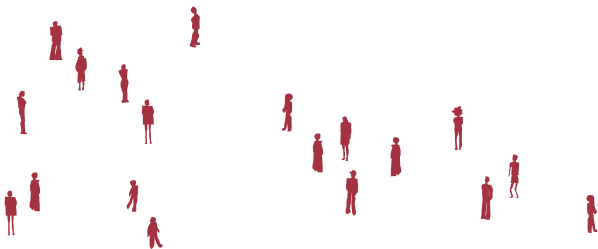
V prispevku je tak mehanizem predstavljen na primeru koncertnih kritik, objavljenih v leipziškem glasbenem časopisju v 19. stoletju. Leipzig je bil takrat prestolnica nemških glasbenih založb, pa tudi glasbenega časopisja, katerega pomembni predstavniki so bili *Allgemeine musikalische Zeitung*, *Neue Zeitschrift für Musik*, *Signal für die musikalische Welt* in *Musikalische Wochenblatt*. Leipziški glasbeni svet se je ponašal z odprtostjo, saj ni bil odkrito nacionalistično naravnano, kot so to bili različni časopisi v Berlinu, novi prestolnici rajha. Kljub temu pa tudi v leipziškem dojetanju in ocenjevanju orkestrskih del, uprizorjenih na koncertih, opazimo precejšen vpliv nacionalnih stereotipov in klišejev, česar ne zaznamo le pri delih z izrecno nacionalnim naslovom ali programom, temveč tudi pri tako imenovani »absolutni« glasbi. Zlasti pri obravnavi francoskih, skandinavskih in ruskih orkestrskih del se pokaže, kako so različne okoliščine vplivale na vrednotenja del in kako so se nekatera pričakovanja sčasoma uveljavila ali spreminjala zaradi učinka političnih ali umetniških sprememb.



Künstlerische vs. politische Aspekte von Musikkritik – Zur Rezeption »ausländischer« Orchesterwerke in der Leipziger Musikpresse des 19. Jahrhunderts

Musikkritiken wurden in der Forschung lange als rein ästhetische Statements behandelt, denn sie gelten als Indikatoren für künstlerisch-ästhetische Moden, Geschmacksrichtungen und Werte. Zugleich waren (und sind) die in solchen meist schnell produzierten Texten zu findenden Beschreibungen und Urteile jedoch oft auch politisch gefärbt (bewusst oder unbewusst). So spielte etwa in der hohen Zeit des Nationalismus die nationale Herkunft der an einem Konzertprogramm beteiligten Komponisten und Musiker für die Beurteilung durch die ortsansässige Presse eine wesentliche Rolle: Man betrachtete musikalische Strukturen und interpretatorische Leistungen durch ein »nationales Prisma«, das von einem bestimmten, oft mehr politisch als künstlerisch geprägten Erwartungshorizont geprägt wurde.

Dieser Mechanismus soll in meinem Beitrag am Beispiel von Konzertkritiken aus der Leipziger Musikpresse des 19. Jahrhunderts beleuchtet werden. Leipzig war damals die Hauptstadt nicht nur der deutschen Musikverlage, sondern auch des Musikpressewesens mit bedeutenden Fachzeitschriften wie der Allgemeinen musikalischen Zeitung, der Neuen Zeitschrift für Musik, den Signalen für die musikalische Welt und dem Musikalischen Wochenblatt. Die Leipziger Musikwelt hielt sich grundsätzlich für universal; sie war nicht offen nationalistisch eingestellt wie diverse Zeitungen der neuen Reichshauptstadt Berlin. Dennoch lässt sich zeigen, wie nationale Stereotypen und Klischees auch die Leipziger Wahrnehmung und Beurteilung der in Konzerten präsentierten Orchesterwerke maßgeblich beeinflussten, und zwar nicht nur von Werken mit explizit nationalem Titel oder Programm, sondern auch von sogenannter ‚absoluter‘ Musik. Vor allem anhand von Besprechungen französischer, skandinavischer und russischer Orchesterwerke soll gezeigt werden, wie unterschiedliche Konstellationen die Wertungen beeinflussten und inwieweit sich bestimmte Erwartungshorizonte im Laufe der Zeit unter dem Eindruck politischer und künstlerischer Veränderungen verfestigten oder wandelten.



Četrtek, 23. marec / Thursday, 23 March
14.30–15.45 / 2.30–3.45 pm

Lucija Konfic

Hrvaška akademija znanosti in umetnosti Zagreb
 Croatian Academy of Science and Arts Zagreb

Glasba v karloškem tisku 19. stoletja

V časopisnih člankih o glasbi in glasbeni kulturi v »dolgem« 19. stoletju lahko najdemo široko paleto podatkov. Po eni strani so odražali javno mnenje o določenih temah, po drugi strani pa so to mnenje oblikovali. Ob tem pomen krajevnega tiska, ki je bil v hrvaškem mestu Karlovac zelo bogat, še posebej pride do izraza, kar se tiče novic o glasbenem življenju in glasbenih prireditvah. Poleg časopisa *Der Pilger* v nemščini (1841–1847) so v Karlovcu v 19. stoletju izhajali naslednji časopisi v hrvaščini: *Karlovački viestnik* (1861), *Glasonoša* (1861–1865), *Karlovački viestnik* (1866), *Svjetlo* (1884–1905), *Sloga* (1886–1888) in *Karlovački glasnik* (1899–1903). V tej predstavitvi bo posebna pozornost namenjena različnim vrstam časopisnih člankov o glasbi v karloškem tisku in razponu tem, ki jih obravnavajo. Poskušali bomo odgovoriti na vprašanje, kakšne novice o glasbi so dosegle javnost in kako so bile predstavljene, ter posledično, kakšen je bil pomen glasbe kot kulturnega in družbenega dejavnika v mestu Karlovac od začetka do konca 19. stoletja.

Music in Karlovac Press in the 19th century

Newspaper articles about music and musical culture in the »long 19th century« can provide us with a wide variety of information. On the one hand, they were an expression of the public opinion on certain topics, while on the other hand, they shaped that opinion. At the same time, the importance of the local press, which was very rich in the Croatian city of Karlovac, comes especially to the fore with regard to news about musical life and musical occasions. In addition to Der Pilger in German (1841-1847), the following newspapers in Croatian were published in Karlovac in the 19th century: Karlovacki viestnik (1861), Glasonoša (1861-1865), Karlovacki viestnik (1866), Svjetlo (1884-1905), Sloga (1886-1888) and Karlovački glasnik (1899-1903). In this presentation, special attention will be paid to the types of newspaper articles related to music in the Karlovac press, and the range of their focal topics. An attempt will be made to answer the question of what news about music reached the public and how it was presented, and, consequently, what was the importance of music as a cultural and social factor in the city of Karlovac throughout the 19th century.

Jelena Sviben

Univerza Karla in Franca v Gradcu
Karl-Franzens-Universität Graz

Adorno kot paradigma? Primer glasbene kritike na Hrvaškem.

Zdi se, da so na kritiška mnenja nekaterih hrvaških glasbenih kritikov v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja vplivala dela Theodora Adorna. V pričujočem prispevku se bom osredotočila na kritiško in polemično pisanje Igorja Mandića, ki je bilo objavljeno v istem obdobju. Mandić je bil glasbeni (in literarni) kritik, ki je poudarjal odnose med družbeno strukturo, okusom in oblikami glasbenega življenja. Menil je, da je sodobna glasbena kultura na Hrvaškem zaostajala za časom in da je naloga glasbenega kritika, da se spopada s takim stanjem. Osredotočila se bom na to, v kakšnem smislu lahko ugotavljamo, da je Adornovo pisanje vplivalo na njegovo presojo in jo oblikovalo, ter v kakšni meri bi lahko veljalo, da je njegova kritiška praksa paradigmatična za glasbeno kritiko šestdesetih in sedemdesetih let 20. stoletja na Hrvaškem.

Adorno as a Paradigm? The Case of Music Criticism in Croatia

The critical opinions of some Croatian music critics from the 1960s and 1970s appear to be influenced by the writings of Theodor Adorno. In this paper I will focus on the critical and polemical writings of Igor Mandić published during the same period. Mandić was a music (and literary) critic who emphasised the relations a social structure, taste, and the various forms of musical life. According to Mandić, the contemporary musical culture in Croatia was behind the times and the task of a music critic was to confront this. I will discuss in which sense his judgements could be seen as influenced and shaped by Adorno's writings, and to what extent his critical practice could be considered paradigmatic for the music criticism of the 1960s and 1970s in Croatia.



Ivana Perković

Univerza umetnosti Beograd
University of Arts Belgrade

Andjelka Zečević

Matematični institut Srbske akademije znanosti in umetnosti Beograd / *Mathematical Institute of the Serbian Academy of Sciences and Arts Beograd*

Duhovni koncerti med letoma 1918 in 1941 skozi oči srbske glasbene kritike: kako lahko analiza NLP (obdelava naravnega jezika) razširi naš muzikološki diskurz?

Duhovni koncerti s programom, posvečenim ortodoksni glasbi, so bili od leta 1885 priljubljena glasbena dejavnost srbskih zborovskih združenj. Prirejali so jih enkrat letno, včasih večkrat, v številnih mestih s srbskim prebivalstvom (Beograd, Pančevo, Sombor itd.), v časopisih in strokovnih revijah pa se je o njih pisalo na način, ki je bil značilen za srbsko glasbeno kritiko 19. stoletja: poudarek je bil na samem kulturnem dogodku, strokovna ocena pa je manjkala oziroma je bila prezrta.

Takšna glasbena praksa se je – z določenimi spremembami – nadaljevala v medvojnem obdobju, toda glasbeni kritiki so več pozornosti namenjali tehničnim in slogovnim prvinam glasbenih del in izvedb. Kritiški prispevki o duhovnih koncertih v tem obdobju niso bili zgolj zapis o tem, kaj se je zgodilo ter kako so zvenela glasbena dela in izvedbe, temveč predstavljajo ključen vir za širše razumevanje splošnega odnosa do nabožne/cerkvene glasbe v srbski družbi.

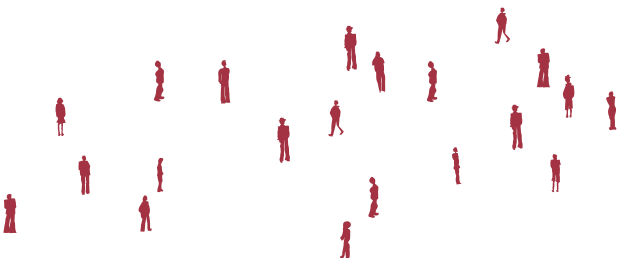
Ta multidisciplinarno usmerjeni prispevek ima dva poglobljena in medsebojno povezana cilja. Eden je kritično raziskati sodobne zapise o duhovnih koncertih med dvema svetovnjima vojnoma, ki so na razpolago v digitaliziranem časopisju, in sicer z vidika temeljnih dihotomij, prisotnih v pisanju kritikov (Miloje Milojević, Kosta Manojlović, Milenko Živković, Petar Bingulac in drugi): (1) tradicionalno-moderno in (2) sakralno-duhovno. V ta namen bomo združili možnosti, ki jih ponuja računalniška kvantitativna analiza digitaliziranega časopisja, s tradicionalnimi muzikološkimi kvalitativnimi raziskovalnimi metodami, to pa nam bo pomagalo doseči drugi cilj – pokazati, kako lahko ta kombinacija prispeva k proučevanju glasbene kritike. Na podlagi ustreznega repozitorija časopisnih strani bomo (1) izvedli analizo postavitve s pomočjo orodja Layout Parser z integriranim programom OCR, (2) s programom Tesseract OCR bomo pripravili izvlečke besedil in (3) z analizo NLP (obdelava naravnega jezika) prek nenadzorovanega strojnega učenja bomo zbrali kritiške zapise o duhovnih koncertih v srbskih digitaliziranih časopisih.

Spiritual Concerts Between 1918 and 1941 Through the Eyes of Serbian Music Criticism: How can NLP Analysis Broaden our Musicological Discourse?

Spiritual concerts (duhovni koncerti), whose program was focused on Orthodox music, were a popular musical practice of Serbian choral societies from 1885 on. They were organised annually, or even more often, in many cities inhabited by Serbs (Belgrade, Pančevo, Sombor, etc.), and commented on in newspapers in journals in a way that was typical for the 19th century music criticism written in the Serbian language: the emphasis was on the cultural event itself, while an expert assessment was either missing or disregarded.

The same musical practice continued – with certain changes – in the interwar period, but the music critics paid more attention to the technical and stylistic layers of the musical pieces and performances. In this period, critical writing on spiritual concerts was not just a record of what happened and how musical pieces and performances sounded, but also a crucial source for broader understanding of general approach to religious/church music in Serbian society.

This multidisciplinary paper has two main and interconnected goals. One of them is to critically explore the contemporaneous record of spiritual concerts between the two world wars that are available in digitised newspapers, from the perspective of basic dichotomies present in the work of critics (Miloje Milojević, Kosta Manojlović, Milenko Živković, Petar Bingulac and others): (1) traditional-modern and (2) sacred-spiritual. To achieve this, we will combine the opportunities offered by computational quantitative analysis of digitised newspapers with traditional musicological qualitative research methods, thus accomplishing the second aim: to demonstrate what this collaboration can bring to the study of music criticism. The relevant repository of newspaper pages will be: (1) subjected to layout analysis using the Layout Parser tool with an integrated OCR engine, (2) the Tesseract OCR engine will be applied to extract the text, and (3) NLP (natural language processing) analysis via unsupervised machine learning will be conducted to cluster critical texts on spiritual concerts in digitised Serbian newspapers.



Četrtek, 23. marec / Thursday, 23 March
15.45–16.35 / 3.45–4.35 pm

Viktor Velek

Univerza v Ostravi
 University of Ostrava

Emil Břetislav Lvovský ali kdo je bil najostrejši živeči kritik, ki je kritiziral glasbo Antonína Dvořáka

Ta prispevek predstavlja vsestransko osebnost Emila Břetislava Lvovskega (1857–1910, rojen kot Emil Pick), prvotno prebivalca Prage, ki je najprej deloval v Lvovu in nato na Dunaju. V zgodovino se je zapisal predvsem kot instrumentalist, učitelj, skladatelj in glasbeni publicist. Kot slednji je najprej postal znan kot korespondent iz tujine za praško glasbeno revijo *Dalibor* in pozneje kot glavni urednik lastne periodične publikacije *Österreichische Musik- und Theaterzeitung*, poročal pa je med drugim tudi za revijo *Neue musikalische Presse*. Med bivanjem na Dunaju ni posvečal pozornosti le glasbenemu življenju nemško govoreče večine, temveč se je zanimal tudi za glasbeno življenje Slovanov, ki so živeli ali nastopali na Dunaju. Njegovo kritiško delo na glasbenem področju predstavlja izčrpen opus, ki v muzikologiji še ni ustrezno ovrednoten, čeprav poleg tega, da omogoča vpogled v delovanje Lvovskega, razkriva tudi, kako se je razvijalo njegovo vrednotenje skladb in izvedb. Še posebej pomembna so njegova vrednotenja skladb Antonína Dvořáka, ki so pogosto v popolnem nasprotju z ocenami drugih kritikov in iz katerih je razvidno, da je bil Lvovský kot publicist zelo kritičen do Dvořákovе glasbe.

Emil Břetislav Lvovský or Who was the sharpest living critic that criticised the music of Antonín Dvořák?

This paper presents the versatile personality of Emil Břetislav Lvovský (1857–1910, born Emil Pick), a Prague native who worked first in Lvov (today Lviv) and then for many years in Vienna. He made his mark in history primarily as an instrumentalist, teacher, composer and music publicist. In the latter field he first came to prominence as a foreign correspondent for the Prague music periodical Dalibor and later as editor-in-chief of his own periodical Österreichische Musik- und Theaterzeitung, with his reports also appearing in the Neue musikalische Presse, for example. During his stay in Vienna, he not only paid attention to the musical life of the German-speaking majority, but also to the musical scene of Slavs living or performing in Vienna. His music-critical work represents a comprehensive body of work that has not yet been appreciated by musicology, although it makes it possible not only to form an idea of what Lvovský was engaged in,

but also how his evaluation of compositions and performances evolved. Particularly important are his evaluations of Antonín Dvořák's compositions – often in direct contrast to those of other critics, they present Lvovský as a publicist who was sharply critical of Dvořák's music

Niall O'Loughlin

Univerza v Loughboroughu
Loughborough University

Glasbena kritika s pozitivnim namenom: William Glock in promocija treh skladateljev

Po diplomu na Univerzi v Cambridgeu in študiju klavirja pri Arturju Schnablu v Berlinu je William Glock, po rodu Anglež (1908–2000), postal glasbeni kritik, ki je leta 1934 najprej pisal za časopis *The Daily Telegraph*, nato pa deset let za časopis *The Observer*, vse do leta 1946. Njegove kolumne so danes zelo zanimivo branje, saj v njih obravnava zelo široko in zanimivo paleto tem, predvsem pa presoja vrednost številnih sodobnih glasbenih del, ki so jih vplivni starejši britanski glasbeniki na splošno podcenjevali. Potem, ko je zapustil *The Observer*, se je posvetil raznovrstnim glasbenim dejavnostim, ki so izhajale neposredno iz njegovega kritiškega dela pri časnikih. Kot direktor edinstvene *Poletne glasbene šole* v Dartingtonu na angleškem podeželju je privabljal pomembne, večinoma evropske skladatelje, postal je ustanovni urednik vplivne revije *The Score and IMA Magazine* ter opravil širokopotezen pregled nove glasbe v Evropi za tretji program radia BBC. Leta 1959 je zasedel zelo vplivno mesto glasbenega nadzornika na BBC. Temeljito je prenovil vsebino BBC-jevega tretjega programa in festivala *Proms*. V oddaje in koncerte je uvajal sodobno glasbo, ki se je takrat izvajala na evropski celini, zlasti dela Stravinskega, Weberna, Schönberga, Bouleza in Stockhausna. Kasneje je postal splošni urednik v založbi *Eulenburg Books*, ki je izdala vrsto odličnih publikacij, večinoma o sodobni glasbi. Na BBC je poskrbel za stalna naročila, ki so pomagala številnim skladateljem. Kot tak je imel velik vpliv nad glasbeno javnostjo v Veliki Britaniji, kar je vzbujalo tudi polemike.

Glock je s pomočjo vseh teh dejavnosti preferiral predvsem tri skladatelje, ki se še niso uveljavili med britanskim občinstvom: Roberta Gerharda, Elliotta Carterja in Pierra Bouleza, in sicer z nastopi, naročili in pisnimi prispevki. Glock je predstavil Gerharda, ki je imel pred tem zelo malo objavljenih del, v izdaji revije *The Score* s poglobljenimi študijami njegove glasbe, ki je bila prelomna za Gerhardovo kariero. Njegovo ime je prav tako približal glasbenemu občinstvu s pomembnimi nastopi na postaji BBC. Glock je aktivno promoviral tudi Carterjevo glasbo. Prva izčrpna analitična študija Carterjeve glasbe je izšla v založbi *Eulenburg* pod Glockovim uredništvom in z eno pot-

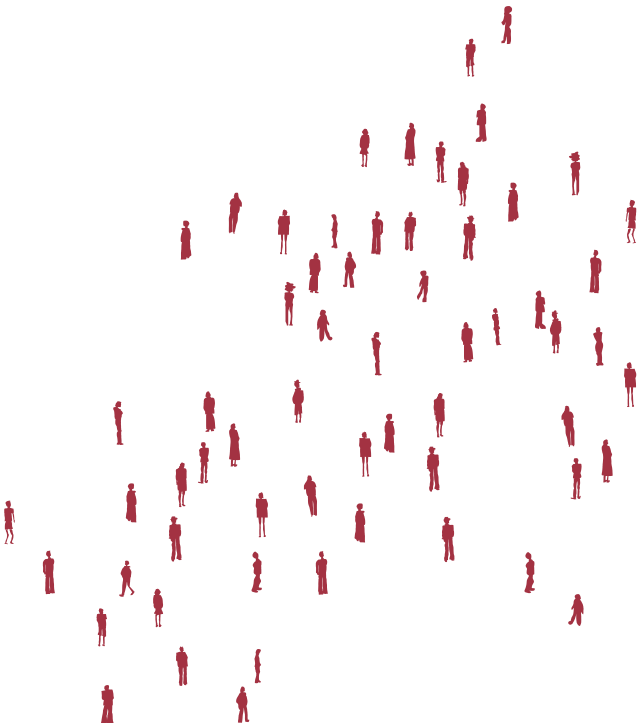
ezo preobrazila sprejem njegove glasbe, še posebej v Evropi. Glock je drzno predstavil Boulezovo skladbo *Le marteau sans maître* na javnem studijskem koncertu, ki ga je časovno umestil med izvedbi dveh sijajnih Mozartovih godalnih kvintetov. Nato je poskrbel za redno uvrščanje njegove glasbe na pomembne platforme, ki jih je zagotavljal BBC. Boulezova glasba je ogromno pridobila tudi z dvema knjigama, ki sta bili izdani pod Glockovim uredništvom. Težko bi precenjevali vpliv, ki ga je imel na razvoj teh treh skladateljev. Vse to je dosegel kot glasbenik, ki je v ključnem obdobju poklicnega razvoja deloval kot glasbeni kritik ter poročal o koncertih, oddajah, pisal osmrtnice in pripravljaval kritične ocene skladateljev in glasbenih izvajalcev.

Putting Music Criticism to Positive Purpose: William Glock's Promotion of Three Composers

After completing a degree at the University of Cambridge, and then studying piano with Artur Schnabel in Berlin, the Englishman William Glock (1908-2000) became a music critic, writing first for The Daily Telegraph in 1934 and then for ten years, until 1946, for The Observer. His columns make interesting reading today, focussing on a very wide and interesting range of topics, but notably considering the merits of much contemporary music, then widely disparaged by influential and senior British musicians. After leaving The Observer, Glock embarked on a varied programme of musical activities arising directly from his critical work with the newspapers. As director of the unique Dartington Summer School of Music in England, he attracted important mainly European composers, and became the founding editor of the influential periodical, The Score and IMA Magazine, as well as producing a wide-ranging survey of new music in Europe for the British Broadcasting Corporation's (BBC) Third Programme. In 1959 he was appointed Controller of Music at the BBC, a position of considerable influence, where he completely overhauled the content of the BBC's Third Programme and the Proms. He introduced into the broadcasts and concerts much more adventurous music, especially the contemporary music then being performed on the continent, notably works by Stravinsky, Webern, Schoenberg, Boulez and Stockhausen. Later he became the General Editor of Eulenburg Books, which published a number of outstanding volumes, mostly on contemporary music. He also initiated a stream of BBC commissions that helped a number of composers. Now, not without doubt, Glock had the British musical public at his command.

Using all these activities, Glock singled out for special treatment three composers who had not yet established themselves among British audiences: Roberto Gerhard, Elliott Carter and Pierre Boulez, with performances, commissions and texts. Glock presented Gerhard, who had hardly any published works of his own, with a career-changing edition of The Score that featured in-depth studies of his music. He also brought Gerhard's name to the musical public with important BBC performances. Carter's music was actively promoted by Glock. The first comprehensive

analytical study of Carter's music was published by Eulenburg, under Glock's editorship, transforming at a stroke the reception of his music, especially in Europe. Glock daringly presented Le marteau sans maître by Boulez in a public studio concert sandwiched between the performance of the two great string quintets by Mozart. He then ensured that his music regularly appeared on prominent platforms provided by the BBC. Boulez's music also benefitted enormously from two books published under the editorship of Glock. It would be difficult to overestimate his influence on the development of these three composers. All this was achieved by a musician who had spent his formative working years as a music critic, reporting on concerts, broadcasts, writing obituaries and making critical assessments of the work of composers and performing musicians.



Četrtek, 23. marec / Thursday, 23 March
16.50–17.40 / 4.50–5.40 pm

Wolfgang Marx

Univerzitetni kolidž v Dublinu
University College Dublin

Irski glasbeni kritiki pred digitalno revolucijo in po njej

Podobno kot v drugih evropskih državah, je bila tudi na Irskem glasbena kritika redko v središču muzikološke obravnave. Ker ima tradicionalna glasba velik pomen za irsko glasbeno kulturo nasploh, je igrala večjo vlogo v glasbeni kritiki kot v številnih drugih evropskih državah. V desetletjih po tem, ko se je Irska leta 1922 osamosvojila od Velike Britanije, so bili kulturni programi ter pomen umetnosti in glasbe močno oslabljeni, s tem pa tudi vloga glasbene kritike. V zadnjem času je Irska postala center digitalizacije, saj imajo tam svoj evropski sedež podjetja, kot so Google, Facebook, Twitter in Apple. Zato ni presenetljivo, da virtualizacija življenja, ki jo vsi doživljamo, pomembno vpliva tudi na način, kako deluje glasbena kritika.

Pričujoči referat je sestavljen iz dveh delov. Ker je Irska relativno majhna država, je majhna tudi njena glasbenokritična scena, zato so določeni posamezniki lahko zasedali zelo vplivne položaje. Med njimi sta izstopala predvsem Charles Acton, ki je bil 31 let glasbeni kritik za časopis *The Irish Times*, in (v manjši meri) njegov naslednik Michael Dervan, ki je še vedno na tem delovnem mestu. V prvem delu referata se bom osredotočil na Actonovo vlogo v glasbenem življenju na Irskem.

Drugi del prispevka bo obravnaval glasbeno kritiko na Irskem po digitalni revoluciji. Recenzijski proces je postal bolj demokratičen: veliko spletišč, kot sta *Goldenplec* in *Bachtrack*, zdaj objavljata recenzije koncertov in posnetkov, medtem ko lahko posamezniki objavijo svoje mnenje o dogodkih v družbenih medijih in na spletiščih organizatorjev v razdelku za komentarje. Ob tem se zastavlja vprašanje, kako pomembni in vplivni so še lahko »tradicionalni« glasbeni kritiki v taki Irski, kjer ima praktično vsakdo ne le svoje mnenje, temveč ga lahko tudi redno objavlja.

Irish Music Critics Before and After the Digital Revolution

Just like in other European countries, music criticism has rarely been in the focus of musicological considerations in Ireland. Due to the relevance of traditional music in Irish musical culture in general, it also played a larger role in music criticism than in many other European countries. When Ireland achieved inde-

pendence from Great Britain in 1922, the cultural provision and cultural relevance of art music was much diminished for several decades, and with it the role of music criticism. In recent years, Ireland has been a centre of digitisation, with companies such as Google, Facebook, Twitter and Apple having their European headquarters there. Unsurprisingly, the virtualisation of all of our lives also has had a significant impact on the way in which music criticism operates.

This presentation consists of two parts. As a relatively small country, Ireland's music criticism scene was also small, and certain individuals could occupy very influential positions. Chief among these were Charles Acton, music critic of The Irish Times for 31 years, and (to a lesser extent) his successor Michael Dervan, who still holds this position today. The first half of this presentation will particularly focus on Acton's role in Irish musical life. The paper's second half will focus on music criticism in Ireland after the digital revolution. The reviewing process has been democratised: many websites such as Goldenplec or Bachtrack now review concerts and recordings, while individuals also share their views of events on social media and in the comment sections of the organisers' websites. Thus the question arises how important and influential »traditional« music critics can still be in an Ireland, in which virtually everyone not only has an opinion but can and does also publish it regularly.

Luba Kyanovska / Lidiya Melnyk

Lvovska državna glasbena akademija Mykole Lysenka
Lviv National Musical Academy of Mykola Lysenko

Glasbeno novinarstvo v primerjavi z glasbeno kritiko v današnjem času: med preživetjem in razvojem?

Glasbeno novinarstvo je široko področje delovanja, ki kljub svoji bogati zgodovini ni izoblikovalo sistematičnega teoretičnega okvirja. Pogosto se enači z glasbeno kritiko, ki se v zadnjem času velikokrat opisuje kot maloštevilna, »nišna« stroka. Zaradi hitrega razvoja glasbenega novinarstva, zlasti ob porastu novih medijev, je potreba po ustreznem pristopu k tej problematiki relevantna.

Raziskava predstavlja poskus teoretične razprave o glasbeni kritiki in glasbenem novinarstvu z vidika splošnih teorij medijev, teorij novinarstva in časopisne dejavnosti. Poglobljen interdisciplinaren pregled teoretskih temeljev novinarstva ni omogočil le sistematizacije zvrsti in oblike v časopisnih besedilih o glasbi, temveč je vplival tudi na novo pojmovanje glasbenega novinarstva.

Analizirali smo različne strategije v glasbenem novinarstvu in raziskali tipologijo treh osrednjih piscev o glasbi – Hanslicka, Rellstaba in Beckmesserja.

Music journalism vs. music criticism today: surviving or thriving?

Music journalism is a broad field of practice that, despite its rich history, has not gained a systematic theoretical framework. Indeed, it is often seen as synonymous with music criticism, which has recently also often been referred to as the “orchid subject”. However, the rapid development of music journalism practice, especially in view of the new media, makes it important to develop a new approach to this problem.

The research presents an attempt to develop theoretical treatises of music criticism and music journalism using general media theories, journalism theories and the newspaper industry. An intensive interdisciplinary examination of the theoretical foundations of journalism has not only enabled the systematisation a genre and form in newspaper texts about music, but also influenced the new concept of music journalism.

Different strategies of music journalism are analysed, and the typology of three of the foundational writers about music – Hanslick, Rellstab and Beckmesser – is suggested.



Petek, 24. marec / Friday, 24 March
9.00–10.15 / 9.00–10.15 am

Jonatan Vinkler

Univerza na Primorskem
 University of Primorska

(Glasbena) kritika kot žanr

Kritika (literarna, glasbena, umetnostna ...) je žanr strokovnega pisanja in ima topogledno svoje stalne, predvidljive vsebinske, strukturne in komunikacijske določnice ter funkcije. Funkcije kritike se opredeljujejo glede na njeno tekstno intenco po komunikacijski aktualnosti. Zato se polje kritike zamejuje nasproti teoriji in zgodovini določenega vednostnega polja. Za razliko od teorije in zgodovine se kritika ukvarja z eno samo entiteto (ali zelo omejenim izborom) – z enim besedilom, sliko, razstavo, skladbo ali koncertom ... Slednje uvršča in vrednoti, tj. priporoča ali zavrača. Tako je njena dominantna tekstna funkcija apelativna. Kritika je vedno del aktualne (po)ustvarjalne scene. Tipološki vsebinski gradniki kritike so: določitev žanra presojanega entitete; kompozicija; stil; recipient; vrednostna sodba; avtor presojanega dela in njegov opus. Statistične raziskave besedilnega žanra kritike so ugotovile, da je funkcija sodobne kritike 66 % v informiranju, 30 % v vrednotenju in le 4 % v izkazovanju retorične spretnosti kritika. Ali je mogoče na podlagi zgornjih tipoloških tekstnih atributov oceniti sodobno slovensko glasbeno kritiko (analiza primera)?

(Music) Criticism as Genre

Criticism (literary, musical, artistic, etc.) is a genre of expert writing and has its own fixed, predictable substantive, structural and communicative determinants and functions. The functions of criticism are defined according to its textual intention in terms of communicative topicality. That is why the field of criticism is limited in relation to the theory and history of a certain field of knowledge. Unlike theory and history, criticism deals with a single entity (or a very limited selection) – a text, a painting, an exhibition, a piece of music or a concert, etc. It classifies and evaluates the above, i.e. recommends or rejects them. Its dominant textual function is therefore appellative. Criticism is always part of the current creative/performing scene. The typological building blocks of criticism are: determining the genre of the judged entity; the composition; the style; the recipient; the value judgement; the author of the judged work and their oeuvre. Statistical studies of the textual genre of criticism have found that the function of contemporary criticism is 66% to inform, 30% to evaluate, and only 4% to demonstrate the rhetorical skill of the critic. Is it possible to evaluate contemporary Slovenian music on the basis of the above typological textual attributes (case study)?

Darja Koter

Univerza v Ljubljani
University of Ljubljana

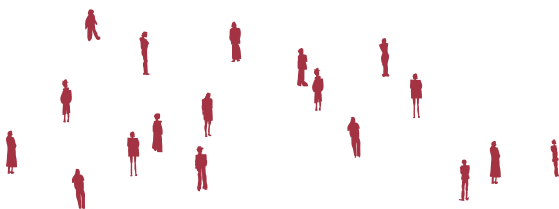
Lucijan Marija Škerjanc – kritik časopisa *Jutro* od leta 1927 do 1942

Lucijan Marija Škerjanc (1900–1973) se je že v času med obema svetovnjima vojnoma ob skladateljskem, dirigentskem in pedagoškem delu uveljavil kot dejaven in vpliven pisec glasbenih kritik. Njegovi kritički zapisi so nastajali od dijaških let do smrti ter bili objavljani v vseh pomembnejših slovenskih revijah in časopisih (*Cerkveni glasbenik*, *Dom in svet*, *Ljubljanski zvon*, *Jutro*, *Sodobnost*, *Naš val*, *Ljudska pravica*, *Slovenski poročevalec*, *Ljubljanski dnevnik*, *Naši razgledi* in *Delo*). Zabeleženih je več kot sedemsto zapisov, h katerim prištevamo tudi komentarje v Gledaliških listih SNG Opera in balet Ljubljana ter v programskih listih Slovenske filharmonije. Prevladujejo zapisi o koncertnih dogodkih domačih in tujih izvajalcev, večinoma instrumentalnih, objavljaj pa je tudi recenzije h glasbenim izdajam, nekrologe in druge zapise o aktualnostih v slovenski glasbeni ustvarjalnosti in poustvarjalnosti. Razmišljal je o glasbeni kritiki in njeni konstruktivnosti, komentiral koncertne in operne sezone ter glasbeni program ljubljanskega radia v prvih letih delovanja. Pričujoči prispevek se osredotoča na čas, ko je objavljaj v dnevniku *Jutro* (1920–1945), osrednjem slovenskem časopisu za gospodarstvo, prosveto in politiko med obema svetovnjima vojnoma, cenjenem po kakovostnih novinarskih prispevkih. Kot sodelavec *Jutra* je med letoma 1927 in 1942 objavil okrog 260 kritičkih zapisov. Nekatere med njimi najdemo v *Jutrovih* prilogah, kot sta *Ponedeljek* in *Življenje in svet*, večino pa na osrednjih straneh *Jutra* v rubriki *Kulturni pregled*. Če so za njegove zgodnje kritičke objave značilne kratke notice, zapisane leporečno, poduhovljeno, celo nekoliko pesniško in precej ostro, se je z leti obrusil v poznavalca kritičke misli z veliko mero strokovne odgovornosti. Kritike v *Jutru* pa ne obsegajo le komentarjev k referencam nastopajočih, programskim shemam in k učinkovitosti izvedb, predstavljajo tudi zaokroženo podobo o koncertnih glasbenih dogodkih v Ljubljani v omenjenem obdobju. L. M. Škerjanc je spremljal solistične, komorne in orkestralne koncerte slovenskih in gostujočih umetnikov, občasno pa tudi druge dogodke. Skozi svoje kritičsko uho je strokovno in ljubiteljsko občinstvo osveščal in vzgajal ter ne nazadnje s svojimi estetskimi in strokovnimi kriteriji sooblikoval odnos javnosti do umetniške ustvarjalnosti in poustvarjalnosti.



Lucijan Marija Škerjanc - Critic of the Newspaper Jutro from 1927 to 1942

Lucijan Marija Škerjanc (1900-1973) had already established himself as an active and influential writer of music criticism during the interwar period, alongside his work as a composer, conductor and teacher. He wrote critical writings from his student years until his death, and they were published in all major Slovenian magazines and newspapers (*Cerkveni glasbenik*, *Dom in svet*, *Ljubljanski zvon*, *Jutro*, *Sodobnost*, *Naš val*, *Ljudska pravica*, *Slovenski poročevalec*, *Ljubljanski dnevnik*, *Naši razgledi* and *Delo*). More than seven hundred items have been recorded, including comments in the programmes of the Ljubljana Opera and Ballet and the Slovenian Philharmonic. The majority of his writings are about concert events featuring local and foreign performers, mostly instrumental, but he also published reviews of music publications, obituaries and other writings about current events in Slovenian musical creativity and performance. Škerjanc reflected on music criticism and its constructiveness, commented on the concert and opera seasons and the music programme of Ljubljana Radio in its first years of operation. This contribution focuses on the time when he wrote for the daily *Jutro* (1920-1945), the central Slovenian newspaper for business, education and politics in the interwar period, which was valued for its quality journalistic contributions. As a collaborator of *Jutro* between 1927-1942, he published some 260 critical writings. Some of them can be found in *Jutro*'s supplements, such as *Ponedeljek* and *Življenje in svet*, but most of them can be found on the main pages of *Jutro* in the Cultural Review section. If his early critical publications were characterised by short notes, written in a beautiful, spirited, even somewhat poetic and rather harsh manner, over the years he developed into a connoisseur of critical thought with a great deal of professional responsibility. The reviews in *Jutro* do not only comment on the credentials of the performers, the programming schemes and the effectiveness of the performances, but also present a rounded picture of concert music events in Ljubljana in the period mentioned above. L. M. Škerjanc has accompanied solo, chamber and orchestral concerts of Slovenian and guest artists, and occasionally also other events. Through his critical ear, he has enlightened and educated professional and amateur audiences and, last but not least, through his aesthetic and professional criteria, he has shaped the public's attitude towards artistic creativity and performance.



Luisa Antoni

Samostojna raziskovalka
Independent researcher

Slovenska glasbena kritika ob štirih uprizoritvah Kogojeve opere *Črne maske*

Ena najbolj zanimivih glasbenih osebnosti slovenske scene je Marij Kogoj, avtor opere *Črne maske*. Kogoj je za libreto svoje opere izbral istoimensko dramo ruskega pisatelja Leonida Andrejeva, ki je bila v tistih letih prevedena v slovenščino. Delo je do danes doživelo štiri uprizoritve od krstne predstavitve v Ljubljanski Operi leta 1929 pod taktirko Mirka Poliča vse do četrte, ki je leta 2012 predstavila Kogojevo mojstrovino v koprodukciji Ljubljane in Maribora, pod taktirko Uroša Lajovca. Ob vsaki uprizoritvi so številni kritiki napisali svoje ocene; prek teh kritičskih zapisov lahko opazujemo spremembe v slovenski glasbi in družbi.

V tej raziskavi bo možno dopolniti pregled kritik opere *Črne maske*, ki sem ga pripravila in objavila leta 2003 z naslovom »Odmevi opere Črne maske Marija Kogoja«.

Slovenian music criticism for four performances of Kogoj's opera The Black Mask

One of the most interesting musical personalities on the Slovenian scene is Marij Kogoj, author of the opera Black Masks. For the libretto of his opera, Kogoj chose the play with the same name by the Russian writer Leonid Andreev, which was translated into Slovene in those years. The work has had four productions to date. The first was at the Ljubljana Opera in 1929, under the baton of Mirko Polič, while the fourth, held in 2012, was a co-production by Ljubljana and Maribor that presented Kogoj's masterpiece under the baton of Uroš Lajovic. Many critics have written their reviews of each production, and through these critical accounts we can observe the changes in Slovenian music and society.

This study will thus be able to supplement the overview of reviews of the opera Black Masks that I prepared and published in 2003 under the title »Echoes of Marij Kogoj's Opera Black Masks«.



Petek, 24. marec / Friday, 24 March
10.15–11.10 / 10.15–11.10 am

Jernej Weiss

Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru
University of Ljubljana, University of Maribor

»Kritika kritike«: Poizkus določitve »ustreznejših« družbeno-političnih smernic v glasbeni kritiki po drugi svetovni vojni na Slovenskem

Akademski pevski zbor Tone Tomšič, eden od najuspešnejših slovenskih zborovskih sestavov, je leta 1956 sklenil 10-letnico svojega delovanja obeležiti z jubilejnim koncertom. Gobec je kot zborovodja sprejel odločitev, da naj bi na omenjenem slavnostnem koncertu po možnosti izvedli katero od izvirnih slovenskih celovečernih skladb, zato se je že oktobra 1954 oglasil pri skladatelju Matiji Tomcu kot »staremu prijatelju APZ in Maroltovemu sodelavcu« s prošnjo za uglasbitev.

Za počastitev omenjenega dogodka je Tomc napisal kantato Stara pravda, ki je doživela praizvedbo 12. marca 1956 v veliki Unionski dvorani. Izvedba je naletela na ostre odzive nekaterih ortodoksnejših marksističnih ideologov, ki so vodstvu zbora zamerili, da je po koncertu počastilo skladateljski prispevek katoliškega intelektualca Matije Tomca. Na zbor so pritisnili tako močno, da je le-ta izgubil zborovodjo Radovana Gobca in skorajda razpadel.

Oznake so se iz političnega besednjaka kaj kmalu preselele v estetskega. Takratni odgovorni urednik *Slovenskega poročevalca*, tedaj enega od osrednjih slovenskih dnevnikov, Sergej Vošnjak je farso izkoristil kot povod za napad na kritike, ki naj bi umetnost ocenjevali zgolj iz umetniških in brez upoštevanja družbeno-političnih izhodišč. V daljšem članku z naslovom »Kritika kritike«, manj kot mesec dni po koncertu, 8. aprila 1956 v *Slovenskem poročevalcu* med drugim zapiše: »Mislim, da je osnovna slabost naše kulturne kritike v tem, da vsakega posameznega dela ne ocenjuje po njegovi celoti, po njegovi splošni družbeni vlogi, temveč skuša oddvojiti neki ‚estetski‘, lahko bi celo rekli obrtniški del, kar naj bi bil predmet umetnostne kritike, od splošno družbenega pomena tega dela, s čimer naj se (po možnosti seveda čim manj!) ukvarjajo ‚politični‘ kritiki.«

Tako »incident v Unionski dvorani« ni pomenil le obračuna z duhovščino, temveč obenem tudi poizkus discipliniranja kritike, in sicer s prikazom »ustreznejših« družbeno-političnih smernic v glasbeno-kritičnem pisanju. Le-to naj ne bi bilo sposobno uvida v družbeno nekoristnost zgolj »estetskega« pisanja in posledično nezmožno politične obsodbe »deviantnih« družbenih pojavov.

»The Criticism of Criticism«: An Attempt to Outline More Appropriate Sociopolitical Guidelines in Post-World War II Slovenian Music Criticism

In 1956, the Tone Tomšič Academic Choir, one of the most successful Slovenian choirs, decided to celebrate its 10th anniversary with a jubilee concert. Gobec, the choirmaster, decided that the gala concert should feature one of the original Slovenian full-length compositions, so he approached the composer Matija Tomc – »an old friend of the choir and a colleague of Marolt's« – as early as October 1954, with a request for a composition.

To mark the event, Tomc wrote the cantata *Stara pravda*, whose premiere was performed on 12 March 1956 in the large Union Hall. The performance was met with harsh reactions from some of the more orthodox Marxist ideologues, who resented the choir's leadership for honouring the compositional contribution of the Catholic intellectual Matija Tomc after the concert. They put so much pressure on the choir that it lost its choirmaster, Radovan Gobec, and almost fell apart.

The words used to describe the event soon shifted from political to aesthetic vocabulary. Sergej Vošnjak, editor-in-chief of *Slovenski poročevalec*, then one of the main Slovenian daily newspapers, used the farce as an occasion to attack critics who were supposed to evaluate art purely from an artistic point of view, without taking into account socio-political perspectives. In a long article entitled »A Critique of criticism«, that appeared in *Slovenski poročevalec* less than a month after the concert on 8 April 1956, he wrote: »I think the basic weakness of our cultural criticism is that it does not evaluate each individual work according to its totality, according to its general social role, but tries to separate an 'aesthetic', one might even say artisanal part, which should be the subject of art criticism, from the general social significance of this work, which should be dealt with (preferably as little as possible, of course!) by the 'political' critics.«

Thus, the »incident in the Union Hall« was not only a reckoning with the clergy, but also an attempt to discipline criticism by showing more »appropriate« socio-political guidelines for music-critical writing. The latter was supposedly incapable of seeing the social inutility of purely »aesthetic« writing and, consequently, incapable of politically condemning »deviant« social phenomena.



Tjaša Ribizel Popič

Univerza v Ljubljani
University of Ljubljana

Prvi desetletji *Simfoničnih matinej Glasbene mladine Slovenije*

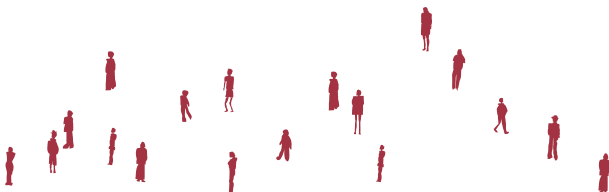
Osrednja tema prispevka je analiza glasbene kritike koncertov Glasbene mladine Slovenije, in sicer Simfoničnih matinej od njenih začetkov v sedemdesetih letih do devetdesetih let. Zaradi obsega analiziranega gradiva sem se odločila, da v pregled vključim le prvih dvajset let glasbenih kritik o Simfoničnih matinejah, ki so svoje poimenovanje sicer dobile šele v 80. letih.

Pomemben del delovanja Glasbene mladine Slovenije predstavljajo izvajani koncertni program in izvajalci, namen mojega prispevka pa je osvetliti različne vidike posameznih izvedb koncertnega programa, in sicer z analizo različnih vidikov: časa in kraja izvedbe, avtorja ter same naklonjenosti kritike. Na podlagi teh podatkov poskušam razložiti trende objavljenih glasbenih kritik v reviji Glasbena mladina (GM) in dnevnem časopisju.

Symphonic Matinees of Jeunesses Musicales Slovenia: The First Two Decades

This paper presents an analysis of the music criticism of the concerts of the Musical Youth of Slovenia (Jeunesses Musicales Slovenia), and more specifically the first two decades of the Symphonic Matinees concerts (from the 1970s to 1990s), which were so named only in the 1980s. Due to the amount of material available, I decided to examine only the critiques published in the first two decades of these concerts.

An important part of the activities of the Musical Youth of Slovenia is represented by the concert programme and the performers, and the purpose of my contribution is to shed light on different aspects of individual performances of the concert programme by analysing various data: the time and place of performance, the author, and the critical reception. On the basis of these data I try to distinguish trends in the music reviews published in the Musical Youth magazine (GM) and in daily newspapers.



Borut Smrekar

dirigent, samostojni raziskovalec
Conductor, Independent researcher

Kaj se dogaja z glasbeno kritiko?

Prispevek prinaša razmislek o vlogi in položaju glasbene kritike danes. Glasbena kritika, ki v veliki meri deli usodo kritike na drugih umetnostnih področjih, doživlja v zadnjih desetletjih velike spremembe. Te spremembe so deloma pogojene s pojavom novih medijev ter s tem povezanim sorazmernim upadom branosti in vpliva »klasičnih«, predvsem tiskanih medijev, deloma pa gre za splošno povečevanje vpliva kapitala v družbenem prostoru in s tem postopno izrinjanje umetnostnega življenja iz fokusa javnega zanimanja. Dejstvo je, da umetnostna kritika v določenem pogledu zamira, saj se ji v informativnih medijih odmerja vse manj prostora, po drugi strani pa doživljamo poplavo »kritik« na družbenih omrežjih, ki omogočajo, da je kritik vsakdo.

Posebno vprašanje je pomen glasbene kritike v sodobnem svetu oziroma komu in čemu je namenjena. Zagotovo gre za kritično komunikacijo z uporabniki medija, v katerem je kritika objavljena, nadalje z ustvarjalci in izvajalci del, ki jih kritika obravnava, pa tudi z organizatorji in podporniki glasbenega življenja. Glede na namen kritike se je zato treba opredeliti do vprašanja, kaj glasbena kritika sploh je, kakšna naj bi bila (pa tudi, kakšna ne bi smela biti), da lahko služi namenu, in ne nazadnje, kje so meje glasbene kritike. Pri mejah ne gre le za dejanski vpliv, ki ga ima kritika v določenem družbenem okolju, pač pa tudi za vrednost kritike v smislu njene relevantnosti, verodostojnosti in »objektivnosti«. Gre za spoj področja znanosti, umetnosti, glasbene obrti, estetskega vrednotenja in še česa. Prav zaradi svoje hibridne narave je kritika tako težko opredeljiva in področje nima širše sprejetih pravil stroke.

V zaključku se prispevek ukvarja še s položajem in delovanjem kritika v našem kulturnem prostoru na podlagi izkušnje glasbenega kritika, glasbenega izvajalca in oblikovalca glasbenih programov.

What is happening with music criticism?

This article reflects on the role and position of music criticism today. Music criticism, which to a large extent shares the fate of criticism in other artistic fields, has undergone major changes in recent decades. These changes are partly conditioned by the emergence of new media and the corresponding decline in the readership and influence of the »Classical«, mainly print media, and partly by the general increase in the influence of capital in the social sphere, and the gradual displacement of artistic life from the focus of public interest. The fact is that art criticism is in some ways dying out, as it is given less and less space in the news

media, while on the other hand we are experiencing a flood of »criticism« on social networks that allow everyone to be a critic.

A specific question is the relevance of music criticism in the contemporary world, and for whom and for what purpose. It is certainly about the critic's communication with the users of the medium in which the criticism is published, with the creators and performers of the works covered by the criticism, as well as with the organisers and supporters of musical life. Given the purpose of criticism, it is therefore necessary to address the question of what music criticism is, what it should be (but also what it should not be) in order to serve its purpose and, last but not least, where the limits of music criticism lie. Boundaries are not only about the actual impact that criticism has in a given social setting, but also about the value of criticism in terms of its relevance, credibility and »objectivity«. It is a fusion of science, art, musical craft, aesthetic appreciation and more. It is precisely because of its hybrid nature that criticism is so difficult to define and the field has no widely accepted rules.

Finally, the paper examines the position and work of the critic in our cultural space, based on the experience of a music critic, a music performer and a music programme maker.

Petek, 24. marec / Friday, 24 March
11.30–12.30 / 11.30–12.30 pm

Kritika umetnostne glasbe v Sloveniji: danes, jutri / Classical music criticism in Slovenia: today, tomorrow

Okrogla miza / Round table

Vodja / Chairman: **Tjaša Ribizel Popič**

Okrogla miza bo namenjena predstavitvi osebnih izkušenj in pogledov na glasbeno kritiko, ki so jih udeleženci okrogle mize izoblikovali med pisanjem, urejanjem, poučevanjem oz. ustvarjanjem. Namen okrogle mize je prav tako poiskati odgovor(e) na vprašanje položaja glasbene kritike v Sloveniji ali konstruktivna vrednostna sodba živi in kakšen naj bi bil ali moral biti njen razvoj v prihodnje.

The round table discussion will be dedicated to presenting the personal experiences and views on music criticism that the participants have formed while writing, editing, teaching and creating. One aim of the round table is to explore the current condition of music criticism in Slovenia. Are constructive value judgements still being made, and if so how should they develop in the future?

Petek, 24. marec / Friday, 24 March

15.00–16.30 / 3.00–4.30 pm

Zakaj ženske v glasbi? / Why Women in Music?

Okrogla miza in predstavitev novih monografskih publikacij
A round table and presentation of the new monographic publications

Vodja / Chairman: **Leon Stefanija**

Gostje / Guests: **Alma Bejtullahu, Iva Nenić, Lana Pačuka Šehović, Jelka Vukobratović, Mojca Piškor, Elfriede Reissing**

Študije spolov so v glasbenih raziskavah prisotne že nekaj desetletij. V Sloveniji je Katarina Juvančič – poleg nekaterih drugih redkih poskusov – edina, ki se je leta 2015 lotila pobude o ženskah v glasbi. V nacionalnih zgodovinsko in raziskovalnih interesih spolne vloge v glasbenih praksah niso niti omenjene.

Okrogla miza se bo zato osredotočila na kritično obravnavo muzikoloških študij v okviru študij spolov; tokrat bodo v ospredju predvsem ženske študije. Strokovnjaki, ki tematiko žensk v glasbi poglobljeno obravnavajo, prihajajo iz različnih akademskih skupnosti osrednje Evrope in zahodnega Balkana, predstavili pa bodo svoje delo na področju ženskih študij v glasbi.

While gender studies have been part of music research for several decades now, very little work was done in a Slovenian context until Katarina Juvančič started an initiative on women in music in 2015. The national academic historiography and research interests, however, still do not mention gender roles in Slovenian musical practice.

The round table is thus a critical view of musicological studies from the perspective of gender studies, and specifically from a women's studies point of view. The scholars who will take part in the discussion have done considerable work on the topic of women in music, and come from different scholarly communities in Central Europe and the Western Balkans.

Alma Bejtullahu

Muzikologinja v svobodnem poklicu, Ljubljana
Freelance musicologist from Ljubljana

Alma Bejtullahu se v raziskavah, s katerimi se ukvarja že desetletja, pogosto osredotoča na glasbenice. Preučevala je vlogo glasbenic v kosovski družbi, vpliv žensk in njihovih glasbenih praks na postmigrantske skupnosti v Sloveniji ter njihova prizadevanja za boljšo vključenost. Dr. Bejtullahu je opravljala raziskave na terenu, med katerimi se je na lastne oči prepričala, kako so lahko glasbene prakse žensk odrinjene na rob. Glasbenice so po njenem mnenju na Kosovu postale pomembnejše v drugi polovici

20. stoletja, kar velja zlasti za tiste, ki se ukvarjajo s popularno in tradicionalno glasbo. V svojem poglavju knjige preuči skladateljice z zgodovinskega vidika in utemelji, da skladateljice v sodobni (klasični) glasbi pogosto spregledata tako občinstvo kot tudi muzikologija. Analizira tudi generacijo skladateljic, ki se je na Kosovu pojavila po letu 2000, ter pregleda njihovo inovativnost in skladateljsko vsestranskost.

Research into female musicians underlies a good part of Alma Bejtullahu's work over a number of decades. She has studied the role of female musicians in Kosovo, but also the impact of women and their musical practices in post-migrant communities in Slovenia, and their struggle for greater inclusion. As a field researcher, Dr Bejtullahu has been able to observe first-hand how women's musical practices can be marginalised. She maintains that in Kosovo the importance of women in music, and particularly popular and traditional music, rose in the second half of the 20th century. In her chapter of this book, she analyses female composers from the historical perspective, and argues that such composers in contemporary (classical) music were overlooked not only by audiences, but also by musicology. In addition, she analyses the generation of female composers that has emerged in Kosovo since 2000, their innovativeness, and compositional versatility.

Iva Nenić

Fakulteta za glasbo, Univerza za umetnost v Beogradu
Faculty of Music, University of Arts in Belgrade

Raziskave glasbe in spola so v Srbiji in celotni regiji deloma priznane (opazimo lahko znatne dosežke posameznih strokovnjakov), vendar ne kot sistematični pristop ali dejanski paradigmatški premik, ki bi sprožil prestrukturiranje že oblikovanega akademskega področja. V raziskovalnem projektu *Voditeljice v glasbi: čezžanrska raziskava ženskih vlog, ukrepanja in sodelovalnih praks ustvarjanja glasbe v Srbiji* (FLIM) je bilo najprej utemeljeno, kakšne so razmere na tem področju, hkrati pa je projekt skušal povezati običajno ločena raziskovalna področja v epistemskem okviru ženskega vodstva v kulturi. Projekt se posveča sodobni vlogi glasbenic in kulturnih delavk na tradicionalni ljudski glasbeni, svetovni glasbeni in neodvisni popularni glasbeni sceni v Srbiji. Žensko vodstvo je koncept, o katerem se redko govori zunaj poslovnega in upravljalvskega diskurza, še redkeje pa je obravnavan v glasbi kot kulturni praksi, ki jo običajno dojemamo kot estetsko obliko/razvedrilo/potrditev identitete. Opirajoč se na uvide feminističnih glasbenih študij je naša raziskovalna ekipa želela raziskati primere ženskega glasbenega ustvarjanja in ustvarjanja dela, povezanega z glasbo, podpiranja družbenih sprememb ali »tihega« ohranjanja določenih glasbenih in kulturnih praks. Projekt predstavi žensko glasbeno ustvarjanje in ukrepanje kot obliko vodstva, zlasti v povezavi z družbeno-glasbenimi okolji in prostori, ter si tako prizadeva utreti nove raziskovalne usmeritve, na novo osvetliti srbske in balkanske glasbene prakse z vidika marginaliziranih ali zanemarjenih žensk, pa tudi nadalje graditi na podlagi prispevkov in sklepov regionalne etnomuzikologije,

povezati podobna raziskovalna prizadevanja in podpirati boljše izmenjave med njimi. Glavni cilj projekta je opolnomočiti ženske v neodvisnem kulturnem sektorju ter nasloviti strukturne izzive, s katerimi se ženske soočajo v vsakdanjem življenju in institucionalnem sprejemanju odločitev.

While research into music and gender has been acknowledged to a certain extent in Serbia and within the broader region, with a number of notable achievements by individual scholars, not much has been achieved to date with regard to developing a systematic approach or a true paradigm shift that would lead to the restructuring of the established academic field. The research project Female Leadership in Music: A cross-genre research of women's roles, agency and collaborative music-making practices in Serbia (Female Leadership in Music - FLIM) started from acknowledging that position, while seeking to connect otherwise separate research domains through the epistemic framework of women's cultural leadership. The project is focused on the contemporary role of female musicians and cultural workers within the traditional folk music, world music and independent popular music scenes of Serbia. Female leadership is a concept rarely tackled outside the managerial and corporate discourse, let alone in music as a cultural practice that is traditionally seen as a form of art, entertainment and identity affirmation. In order to further build on the insights of the feminist study of music, our research team wanted to explore instances of women's musicianship and music-related work with regard to producing or supporting social change, or "silently" maintaining certain musical and cultural practices. By posing women's musicianship and agency as a form of leadership, and especially in relation to non-mainstream sociomusical settings and spaces, the project strives to open up a new research orientation and shed new light on the Serbian and Balkan music practices from marginalised or neglected women's perspectives. At the same time it aims to build on the contributions and conclusions of regional ethnomusicology, as well as to connect with similar research endeavours and support better exchanges in this context. Its ultimate aim, however, is to empower women in the independent cultural sector and to address the structural challenges they face, both in everyday life and in institutional decision making.

Lana Šehović

Akademija za glasbo, Univerza v Sarajevu
Academy of Music, University of Sarajevo

Pretekle muzikološke raziskave se v Bosni in Hercegovini niso osredotočale na vlogo in pomen žensk v glasbenem življenju lokalnega okolja. Vpliv žensk na razmere glasbenega področja je bil marginaliziran, ženske pa tudi niso sodelovale v sistematičnih muzikoloških raziskavah. V muzikologiji Bosne in Hercegovine obstajajo nekatere publikacije, v katerih so omenjena vprašanja preučena znanstveno. Arhivski in časopisni viri pa po drugi strani kažejo, kako širok je bil nabor vključevanja žensk v vse vidike in področja glasbenega življenja. Ženske so bile celo glavne nosil-

ke »novih glasbenih« tokov, ki so se pojavili v srednjem razredu, ko se je ta oblikoval v času avstroogrškega upravljanja Bosne in Hercegovine (1878–1918). Glasba je bila za ženske glavni medij, s katerim so se lahko izpostavile v ozkem krogu salonov in pozneje lokalnih ljubiteljskih društev. Izkazalo se je, da je bila prisotnost žensk kljub strogim spolnim vlogam odločilnega pomena za oblikovanje glasbenega življenja po sodobnih standardih. Javna razprava o ženskah v glasbenem življenju Bosne in Hercegovine ter Balkana nasploh je prav zato bistvena in vredna znanstvene in akademske pozornosti.

Previous musicological studies focusing on Bosnia and Herzegovina neglected the role and significance of women in this context, and thus their influence was marginalised, especially with regard to systematic research, although there have been several publications whose scientific interest is directed toward this issue. On the other hand, sources from archives and periodicals show a whole spectrum of female involvement in all aspects and spheres of musical life. Furthermore, women were the main carriers of certain new musical flows that appeared within the middle class which was constructed under the Austro-Hungarian administration in Bosnia and Herzegovina (1878–1918). For such women music was the main medium for engaging in the narrow circles of cultural salons, and later in local amateur societies. Despite the strongly gendered roles that they had to play in such contexts, the presence of women in the establishment of the musical life of Bosnia and Herzegovina was crucial. For this reason, public speeches related to women in the musical life of this territory, as well as in the wider Balkans, are both important and worthy of scientific and academic attention.

Mojca Piškori, Jelka Vukobratović

Akademija za glasbo, Univerza v Zagrebu
Academy of Music, University of Zagreb

Čeprav številne raziskave v mednarodnih glasbenih študijah razkrivajo, s koliko ovirami se soočajo glasbenice pri ustvarjanju poklicnih karier, v hrvaških glasbenih vedah podobnih raziskav še vedno ni prav veliko. Pred nedavnim so se pojavile lokalne množične pobude, katerih cilj je bil zagotoviti prostor za raziskovanje in razpravo o delovnih pogojih in kompleksnosti preživetja umetnic, vendar so bili iz teh skorajda v celoti izključeni izkušnje in glasovi glasbenic. Kratkoročni raziskovalni projekt *(Pre) živjeti od glazbe: mlade akademske glazbenice i izazovi suvremenog tržišta rada* ((Pre)živjeti od glasbe: mlade akademske glasbenice in izzivi sodobnega trga dela), ki temelji na etnografskih raziskavah najmlajše generacije hrvaških univerzitetno izobraženih glasbenic, predstavlja poizkus, kako zagotoviti začetni uvid v kompleksno področje glasbe in/kot dela – izpostavljene so obstoječe neenakosti med spoloma in skriti odnosi moči na hrvaškem trgu klasične glasbe; v ospredje so postavljene tudi individualne izkušnje glasbenic, ki se soočajo z izzivi, ter vprašanja, kako oblikovati in vzdrževati neodvisno glasbeno kariero na sodobnem trgu dela v prvih desetih letih po končanem študiju.

Although there is a growing body of research examining the many obstacles female musicians have faced and continue to face in their professional careers in the international field of music studies, such work remains rather rare in Croatian music scholarship. Moreover, recent local grassroots initiatives aimed at providing a space for the exploration and discussion of the conditions of work and the precarious livelihoods of women in the arts have also almost completely excluded the experiences and voices of musicians. Based on ethnographic research with the youngest generation of Croatian university-trained musicians, the short-term research project (Pre)živjeti od glazbe: mlade akademske glazbenice i izazovi suvremenog tržišta rada (Living/Surviving by Playing Music: Early-career professional women musicians and the challenges of the contemporary labour market) presents an attempt at providing an initial insight into the complex topic of music and/as labour by highlight the existing gender inequalities and hidden power relations within the classical music market in Croatia, and by bringing forward the individual experiences of women musicians faced with the challenge of achieving and sustaining an independent professional career on the contemporary labour market in the first ten years following their graduation.

Elfriede Reissig

Muzikologinja in dirigentka v svobodnem poklicu, Gradec
Freelance musicologist and conductor from Graz

Elfriede Reissig je skupaj z Leonom Stefanijo uredila publikacijo *Composing Women: 'Femininity' and Views on Cultures, Gender and Music of Southeastern Europe since 1918*. (Skladanje žensk. »Ženstvenost« in pogledi na kulture, spol in glasbo jugovzhodne Evrope od leta 1918.) V publikaciji je predstavljenih petnajst muzikoloških pogledov na ustvarjalnost skladateljic in vprašanje »ženstvenosti« v glasbenih kulturah jugovzhodne Evrope od leta 1918. V sodobnih muzikoloških raziskavah spola se je pri vprašanjih, ki obravnavajo »žensko estetiko« in jo tudi presežejo, družbeno-kulturni pristop pri obravnavi življenj ustvarjalnih žensk izkazal za nepogrešljivega, saj izjemno kompleksnih dejstev glasbenega življenja in družbene resničnosti v političnih sistemih ni mogoče ločiti. Tako je mogoče osvetliti in osvestiti izključenost in marginalizacijo skladateljic v nacionalnem in mednarodnem glasbenem okolju, predstavljene pa so tudi strategije za premostitev takšnih sistemov. Publikacija se zato osredotoča na družbene, kulturne in biološke predpogoje kulturnega ukrepanja, skuša pa tudi vzbuditi zanimanje za večplastno resničnost; njen namen je izboljšati sprejemanje glasbenega opusa skladateljic jugovzhodne Evrope na svetovni glasbeni sceni, v muzikološkem diskurzu in med občinstvom.

Elfriede Reissig, together with Leon Stefanija, edited the volume Composing Women: 'Femininity' and Views on Cultures, Gender and Music of Southeastern Europe since 1918. This presents fifteen musicological perspectives on the creativity of female

composers and the question of »femininity« in southeastern European musical cultures from 1918 on. With regard to questions about and beyond a »female aesthetics«, socio-cultural approaches to the lives of creative women prove to be indispensable for contemporary musicological gender research, because the highly complex facts of musical life and social realities in political systems cannot be separated from each other. By working in this way the exclusion and marginalization of female composers in the national and international music establishment, as well as strategies for overcoming these systems, are made visible and brought to consciousness. This volume therefore focuses on the social, cultural, and biological preconditions of cultural action, and intends to inspire curiosity in multi-layered realities. It also aims to increase the reception of the compositional oeuvre of female composers from southeastern Europe by the global music scene, musicological discourse, and musically engaged audiences.

Petek, 24. marec / Friday, 24 March
16.30 / 4.30 pm

Predstavitev monografije ob 70. obletnici
Festivala Ljubljana (1953–2022).
The presentation of monograph on the
70th anniversary of the Ljubljana Festival
(1953–2022).

Vodja / Chairman: **Maia Juvanc**

Festival Ljubljana se je odločil zaznamovati svojo okroglo 70-letnico delovanja še v literarni obliki z monografijo *70 let Festivala Ljubljana*.

V prvem sklopu monografije so povzete in tudi mestoma s kritiškega vidika muzikologinje Maie Juvanc ovrednotene vse sezone poletnega festivala od njegovih začetkov leta 1953 do sezone leta 2022. Pregled ponuja podrobne programske opise operne, baletne, gledališke in koncertne festivalske dejavnosti vseh vrst. Ponekod je mogoče pridobiti niansirana spoznanja o različnih vodstvenih pristopih vseh dosedanjih direktorjev festivala kot tudi o vplivu zgodovinskih dogodkov.

Med raziskovanjem festivalske zgodovine in pisanjem monografije je bilo moč spoznavati, kako se je Festival spoprijemal z različnimi izzivi snovanja programa, recimo po osamosvojitvi države in med koronsko pandemijo, pa tudi lani, ko se je začela vojna na evropskih tleh in prinesla posledice za globalno kulturno udejstvovanje.

Poleg pregleda zgodovine poletnega Ljubljana Festivala knjiga po poglavjih vsebuje podrobne opise in povzetke še

vseh drugih dejavnosti Zavoda. Sprehodimo se po Slovenskih glasbenih dnevih, mednarodnem glasbenem ciklu Mladi virtuozi in koncertni dejavnosti Zimskega festivala. Poleg tega knjiga predstavi obglasbene dejavnosti festivala, razstavno dejavnost in likovne kolonije ter male likovne kolonije, namenjene najmlajšim. Poleg muzikalne in likovne dejavnosti je predstavljena tudi arhitekturna zgodovina kompleksa Križank. Monografijo zaokrožajo kratke predstavitve direktorjev festivala.

Knjiga bo pričala ne samo o zgodovini festivala, temveč o njegovem uspešnem krmarjenju skozi mnoge izzive. Še več, pričala bo o duhu umetniške vzdržljivosti, kot ga je pomenljivo povzel slikar Pierre-Auguste Renoir z besedami: »Vse trpljenje na koncu mine, kar ostane, je samo še lepota.«

Festival Ljubljana has decided to also commemorate its 70th anniversary in a literary spirit with a monograph entitled 70 years of Ljubljana Festival.

The first part of the monograph summarises and critically evaluates all the seasons of the summer festival from its beginnings in 1953 to last year's rendition in 2022, from the perspective of musicologist Maia Juvanc. The overview provides detailed programme descriptions of opera, ballet, theatre and concert activities of all kinds. It also offers nuanced insights into the various managerial approaches of all the previous festival directors, as well as the influence of historical events.

Research into the festival's history and writing the monograph provided an insight into how it faced various challenges, including Slovenia's independence and the coronavirus pandemic, as well as last year, which saw the beginning of war on European soil, with all its consequences for global culture.

In addition to an overview of the history of the summer Ljubljana Festival, the book contains detailed chapter-by-chapter descriptions and summaries of all the institute's other activities. We take a walk through the Slovenian Music Days, the international music series Young Virtuosi, and the concert activities of the Winter Festival. The book also presents the Festival's non-musical activities, the Exhibitions, Art Colonies, and the Little Art Colonies aimed at schoolchildren. In addition to musical and artistic activities, the book also presents the architectural history of the Križanke Complex. Finally, there are short presentations of the festival directors.

The book will testify not only to the festival's history, but also to its successful overcoming of many challenges. What's more, it will testify to the spirit of artistic endurance – as the painter Pierre-Auguste Renoir so eloquently summed it up when he said, »In the end, all suffering passes away, and all that remains is beauty.«

Programski odbor 37. Slovenskih glasbenih dnevov
Programme Committee of the 37th Slovenian Music Days:

Darko Brlek, direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana ter častni član Evropskega združenja festivalov / *General and Artistic Director of the Ljubljana Festival and Honorary member of the European Festivals Association*

prof. dr. Jernej Weiss, Univerza v Ljubljani – Univerza v Mariboru
University of Ljubljana – University of Maribor

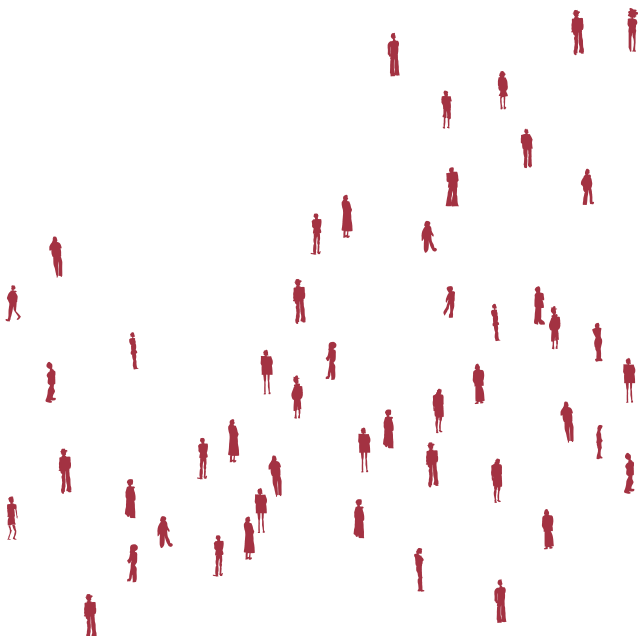
Marija Maja Kojc, v. d. vodje organizacijske enote Glasbena produkcija RTV Slovenija / *a. h. of the Music Production RTV Slovenia*

Gregor Pirš, urednik za resno glasbo Radia ARS / *Editor for Serious Music Programme of Radio ARS*

Simon Krečič, umetniški in glasbeni direktor Opere SNG Maribor
Artistic and Music Director of Opera SNT Maribor

Nenad Firšt, Društvo slovenskih skladateljev / *Society of Slovene Composers*

Veronika Brvar, predsednica in umetniška vodja Glasbene matice Ljubljana / *President and Artistic Director of Ljubljana's Musical Society Glasbena Matica*



FESTIVAL LJUBLJANA

Trg francoske revolucije 1

1000 Ljubljana, Slovenija

Tel.: + 386 (0)1 241 60 00

Fax: + 386 (0)1 241 60 37

info@ljubljanafestival.si

ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival

www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

www.instagram.com/festival_ljubljana/

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**

Zanj / For the publisher: **Darko Brlek**, direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana ter častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic Director of the Ljubljana Festival and Honorary member of the European Festivals Association

Uredila / Edited by: **Maruša Šinkovič**

Prevod / Translation: **Amidas, d. o. o.**

Oblikovanje / Design: **Art design, d. o. o.**

Tisk / Printing: **Grafex, d. o. o.**

Naklada / Number of Copies: **300**

Marec 2023 / March 2023

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih. / The Ljubljana Festival reserves the right to alter the programme and venues.



CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

78.072.3(091)(082)

MEDNARODNI muzikološki simpozij (2023 ; Ljubljana)

Glasbena kritika - nekoč in danes : Mednarodni muzikološki simpozij : 23. in 24. marec 2023, Dvorana Julija Betetta, Akademija za glasbo, Viteška dvorana, Križanke : (v okviru prireditve) 37. Slovenski glasbeni dnevi 2023, 21.-26. marec : program in izvlečki = Music criticism - yesterday and today : International Musicological Symposium : 23 and 24 March 2023, The Julij Betetto Hall, Academy of Music, Knight's Hall, Križanke Ljubljana : (within) 37th Slovenian Music Days : programme and abstracts / (uredila Maruša Šinkovič ; prevod Amidas). - Ljubljana : Festival, 2023

ISBN 978-961-7066-04-3
COBISS.SHD 144072707



Glavni sponzor /
General sponsor:



Glavni medijski
sponzor / General
media sponsor:

DELO

Medijski sponzorji / Media sponsors:

